საქართველოს რესპუბლიკა

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს ორგანო

გამოდის 1990 წლის დეკემბრიდან. № 174 (194) ხუთშაბათი, 5 სექტემბერი, 1991 წელი ფასი 10 კაპიკი

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს დეპუტატთა ჯგუფის განცხადება

გაზეთ „საქართველოს რესპუბლიკაში“ გამოქვეყნდა დეპუტატთა ჯგუფის განცხადება, სადაც გამოთქმულია რამდენიმე მოსაზრება საქართველოში მიმდინარე პროცესების თაობაზე. კერძოდ, განცხადების ავტორები „უარყოფითად“ აფასებენ* რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმის პოზიციას 19_21 აგვისტოს მოვლენებთან დაკავშირებით.

საზოგადოებრივობისათვის ცნობილია, თუ რაოდენ დიდი საფრთხე დაეშვება საქართველოს მოსახლეობას მოსკოვის პუტჩის გამო. ამიტომ პრეზიდიუმმა. თავის უპირველეს ამოცანად მიიჩნია მოსალოდნელი სისხლისღვრის თავიდან აცილება. სწორედ ამ მიზეზით უნდა აიხსნას ის სიფრთხილით და თავდაჭერა, რითაც გამსჭვალული იყო პრეზიდიუმის მოქმედება. იმჟამად რადიკალიზმის გამოვლენა საბედისწერო აღმოჩნდებოდა ქართველი ხალხისათვის. ამასთან ერთად, რესპუბლიკის პრეზიდიუმება გამოაქვეყნა საკმაოდ რადიკალური მიმართვა, სადაც მკაცრად იყო შეფასებული პუტჩისტთა მოქმედება. იგი მოუწოდებდა დასავლეთის სახელმწიფოთა მეთაურებს, ენერგიულად დაეცვათ რუსეთის დემოკრატიული ძალები.

საქართველოს მოსახლეობა გაგებით შეხვდა რესპუბლიკის ხელმძღვანელობის გონივრულ მოქმედებას. დღეს ამის გამო, მხოლოდ შემცდარნი სტენენ ყიჟინას.

რაც შეეხება 2 სექტემბერს თბილისში მომხდარ ინციდენტს, მას არავითარი კავშირი არა აქვს უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმის მიერ 19-21 აგვისტოს გამოხატულ პოზიციასთან. შეიარაღებულ მრბილინგთა მოქმედება, ისევე როგორც განსაკუთრებული დანაშაულების რაზმის ღონისძიებანი, ცალკე საფრის თუმის წარმოადგენს. უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმი აქ არაფერ შუაშია. ჩვენის მხრივ ვფიქრობთ, საჭიროა შეიქმნას აღნიშნული ინციდენტის გამოსაძიებელი საპარლამენტო კომისია. მანამდე აეიოტაჟის გამოწვევა მხოლოდ ენების მოოტაფის ჩვენს საერთო საქმეს. მსგავსი უპასუხისმგებლო განცხადებების გამოქვეყნება კი მტრის წისქვილზე ასხამს წყალს. და ხელს უწყობს საქართველოში დესტრუქციული ძალების გააქტიურებას, რაც ენების საქართველოს დამოუკიდებლობის აღიარებას საერთაშორისო ასპარეზზე.

აქვე შევნიშნავთ, რომ ვერ გავიზიარებთ ზემოაღნიშნული განცხადების ავტორთა თვალსაზრისს დღევანდელი „მეაცრი“ პოლიტიკის შესახებ, ჩვენი პოზიციის საილუსტრაციოდ შეგვიძლია დავასახელოთ უზენაესი საბჭოს მიერ მიღებული მრავალრიცხოვანი საკანონმდებლო აქტები, რომელთა დემოკრატიული შინაარსი, ეფექტურობა, ექვს არ უნდა იწვიდეს. ცალკეული ხარვეზები კი, რაც

ნუგზარ მოლოდინაშვილი, ბიძინა-დანბაძე, ირინე ტალიაშვილი, სოსო კასხარაძე, თეიმურაზ გვასალია, თეიმურ კორიძე, ნათელა ქუთელია, ბივი თბერთაძეშვილი, ტარიელ გელანია, ჯემალ იოსებიანიშვილი, თეიმურ ჭდინარაძე, გურამ ბაძაგარია, ბაბაკი კოხაძე, ნიკო კილასონია, ავთანდილ კვეტენაძე, ირაკლი ჩხეიძე, ბივი გოლეთიანი, ჭიდია თუშვალიშვილი, ნინო ბურჯულაძე, ჯემალ გოლეთიანი, ვახტანგ ბითაგა, ბაბა ბარათაშვილი, ციტორო ფხალაძე, თეიმურაზ ჯანელიძე, ბაბა თოიძე, ლადო ცოფურაშვილი, როგერტ პეტრიაშვილი, ვახტანგ ცაბარეიშვილი, ბოგი ჩიქავა, ბიძინა ბიორგობლნნი, თენგიზ ჩაჩავა, გურამ პეტრიაშვილი, ვანო ტურაშვილი, ბესო ქუთათელაძე, ბაია თომაძე, იური ბურაბაძე, ვიქტორ დოიუხოვსკი, ზურაბ ფიანარიძე, ნოდარ ფულეიხარი, იგორ ნარმანია, ნუგზარ შავთვალაძე, ზურაბ ბუხუა, თენგიზ ბერამიძე, დალი ფიროსმანაშვილი, ნუგზარ ბგალობლიშვილი, თეიმურ ბეგეთი, თეიმურ ლორთქიფანიძე, ზვიად ნადარეიშვილი, დიმიტრი ძეგურია, ვლადიმერ მირცხულავა

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობაში

მინისტრთა კაბინეტის პირველ სხდომას 3 სექტემბერს უძღვებოდა საქართველოს რესპუბლიკის ახალი პრემიერ-მინისტრი ბატონი ბესარიონ გუგუშვილი. მან მოკლედ გააცნო კაბინეტის წევრებს, თავისი შემდგომი საქმიანობის პროგრამა და აღნიშნა, რომ მთავარი საზრუნავი იქნება რესპუბლიკის ეკონომიკის გამოყვანა კრიზისიდან და მისი სტაბილიზაცია, ხალხის მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესება.

— ამ ბოლო დროს, — განაკიცხდა მან, — მოსახლეობაში გავრცელდა ეჭვი, თითქოს მოსალოდნელი იყოს ფასების მომატება. ეს მართალი არ არის, და კიდევაც რომ მოხდეს საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლისწინა მოსამზადებელი პერიოდში, იგი მხოლოდ ფეფეფრების საგნებს შეეხებოდა და არა პირველი მოხმარების საგნებსა და სურსათს. ეჭვიქმთ, ეკონომიკური სტაბილიზაციის პროგრამის პროექტში, რომელიც ახლა ფართოდ განხილება და მალე ჩვენ სამუშაო გეგმაზე იქნება, ჩადებულია ის მოსაზრება, რომ ეკონომიკის სტაბილიზაციას მოჰყვეს საქონლის გაიაფება.

დიდი გულისხმიერებით განიხილეს სხდომაზე აეარის კაიონებში 1991 წლის 7 ივლისს მომხდარი წყალდიდობის ლიკვიდაციის საკითხი. საქართველოს რესპუბლიკის არქიტექტურისა და მშენებლობის კომეთა სამინისტროს წინადადებით აეარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში შეიქმნა საგანგებო კომისია, რომელშიც შევლენ მშენებელ-მემონტაჟეთა, დამპროექტებელთა, გეოლოგთა და სხვა ორგანიზაციათა წარმომადგენლები. მთავრობის კაბინეტმა დავალება მისცა საქართველოს რესპუბლიკის არქიტექტურისა და მშენებლობის საქმეთა სამინისტროს შემქმნელ ორგანიზაციებთან ერთად უმოკლეს დროში წარმოადგინონ სტიქიით დაზარალებულ რაიონებში ასამენებელი და შესაკეთებელი ობიექტების ნუსხა. მასში გათვალისწინებული უნდა იყოს სათანადო პროექტებით უზრუნველყოფილ საკითხი და 1991, 1992 და 1993 წლებში შესასრულებელ სამშენებლო-სამონტაჟო სამუშაოთა მოცულობები. მოიჯარე ორგანიზაციებს კი დაეკალთათ დაუყოვნებლივ დაიწყონ ამ შენობა-ნაგებობების მშენებლობა და აღდგენა, რომელთა პროექტის დოკუმენტაციაც უკვე მზად არის, ან რომელთა აღდგენა სირთულეს არ წარმოადგენს.

დამტკიცებულია განსახორციელებელ სამუშაოთა წარმოდგენილი ხარჯთაღრიცხვა, საქართველოს რესპუბლიკის ბანკებსა და სხვა საფინანსო ორგანიზაციებს წინადადება მიეცათ აეარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში შეუფერხებლად აწარმოონ სამუშაოთა საინვესტიციო პროცესები.

მინისტრთა კაბინეტის მსჯელობის საგანი იყო რესპუბლიკაში საწარმოო ტრანსპორტისა და ავარიების, უსაფრთხოების და შრომის დაცვის მდგომარეობა. აღნიშნა, რომ 1991 წლის ეიქის თვეში „საქსამთოტეტეხდამხვდელობის“ საკონტროლო ობიექტებზე მოხდა ავარიები, რომლებმაც 5 კაცი იმსხვერპლა, არ ყოფილა ტრანსვატიზმის ჯგუფური შემთხვევა. 1990 წლის შესაბამის პერიოდში სამი ჯგუფური შემთხვევა აღინიშნა, რომლის შედეგად დაშავდა 74 კაცი, მათ შორის 25 — სასიკვდილოდ, 46 — ძმიძედ და 3 — მსუბუქად. ანალიზმა დაადასტურა, რომ შემთხვევათა უმეტესობა მოხდა ინჟინერ-ტექნიკური პერსონალის უყურადღებობით, უსაფრთხოების მოთხოვნათა უგულებელყოფის, სუსტი საწარმოო დისციპლინის, ტექნიკური სამსახურების მუშაკთა მოწმადგენის დაბალი დონის გამო.

საქართველოს მინისტრთა კაბინეტმა დაავალა სამინისტროებს, დეპარტამენტებს, უწყებებს, კონცერნებს, გაერთიანებებს და საწარმოებს დაუქვემდებარონ უსაფრთხოების ტექნიკის და შრომის დაცვის სამსახურები უშალოდ ბრიგადა ხელმძღვანელებს. დაამყარონ საკითხი უსაფრთხოების წესების დაცვის უგულებელყოფისათვის დამოშავედეს პასუხისმგებლობის საკანონმდებლო საკითხები, რათა მკაცრად დაისაჯოს ყველა, ვინც ჭეროვან ყურადღებას არ უთმობს უსაფრთხოების ინსტრუქციებს, გასაგებ მიზეზთა გამო გარდაუვალია და მისგან არავინ, არის დაზღვეული.

მთავარი ის არის, რომ დღეს ჩვენ რეალური დამოუკიდებლობის კარიბჭესთან ვდგავართ, რაც დემოკრატიისა და საზოგადოების მატერიალური კეთილდღეობის სრულყოფის საწინდარს წარმოადგენს. სწორედ ერთიანობითა და ურთიერთთანადგომით შეეძლებთ ამ უმნიშვნელოვანესი მიზნის მიღწევას.

ნუგზარ მოლოდინაშვილი, ბიძინა-დანბაძე, ირინე ტალიაშვილი, სოსო კასხარაძე, თეიმურაზ გვასალია, თეიმურ კორიძე, ნათელა ქუთელია, ბივი თბერთაძეშვილი, ტარიელ გელანია, ჯემალ იოსებიანიშვილი, თეიმურ ჭდინარაძე, გურამ ბაძაგარია, ბაბაკი კოხაძე, ნიკო კილასონია, ავთანდილ კვეტენაძე, ირაკლი ჩხეიძე, ბივი გოლეთიანი, ჭიდია თუშვალიშვილი, ნინო ბურჯულაძე, ჯემალ გოლეთიანი, ვახტანგ ბითაგა, ბაბა ბარათაშვილი, ციტორო ფხალაძე, თეიმურაზ ჯანელიძე, ბაბა თოიძე, ლადო ცოფურაშვილი, როგერტ პეტრიაშვილი, ვახტანგ ცაბარეიშვილი, ბოგი ჩიქავა, ბიძინა ბიორგობლნნი, თენგიზ ჩაჩავა, გურამ პეტრიაშვილი, ვანო ტურაშვილი, ბესო ქუთათელაძე, ბაია თომაძე, იური ბურაბაძე, ვიქტორ დოიუხოვსკი, ზურაბ ფიანარიძე, ნოდარ ფულეიხარი, იგორ ნარმანია, ნუგზარ შავთვალაძე, ზურაბ ბუხუა, თენგიზ ბერამიძე, დალი ფიროსმანაშვილი, ნუგზარ ბგალობლიშვილი, თეიმურ ბეგეთი, თეიმურ ლორთქიფანიძე, ზვიად ნადარეიშვილი, დიმიტრი ძეგურია, ვლადიმერ მირცხულავა

რატომ ებრძვიან ზვიად გამსახურდიას

მთელი თავისი პოლიტიკური ცხოვრების მანძილზე არაკეთილმოსურნენი არ დაკლებია ზვიად გამსახურდიას. მაგრამ, რაც უფრო ნათლად ისახება ჰორიზონტზე თავისუფლების აჩრდილი, მით უფრო უმრავლდება რუსეთის იმპერიული ერთობის მომხრე შინაური და გარეშე მტრები, როგორც აბსოლუტიზმის ერთგულთა, ისე ფსევდოდემოკრატთა შორისაც.

საინტერესოა, სხვა საკითხებთან დამოკიდებულებაში ერთმანეთთან დაპირისპირებულ ძალებს, რა აერთიანებთ ასე ერთსულოვნად ზვიად გამსახურდიას წინააღმდეგ? ამ კითხვის ამომწურავ პასუხად გამოდგება აკადემიკოს სახაროვის ქვრივის, ელენე ბონერ-ალიხანიანის გასაკვირი გულახდილობით გამხელილი აღიარება, რომელიც გაზეთ „მეგაპოლის ექსპრესისათვის“ მიცემულ ინტერვიუში (იხ. გაზეთის ბოლო, 35-ე ნომერი) გამოვლინდა:

„მე პოლიტიკოსი არა ვარ, მაგრამ საქართველოში გამსახურდიას არსებობით, თვალნათლივ იკვეთება შემდეგი გეოპოლიტიკური სიტუაცია: რუსეთმა დაკარგა კავკასია, რომლის მნიშვნელობა ჩვენთვის ჯერ კიდევ ერმოლოვს ესმოდა. და ჩვენ ახლა ბრძოლა გვმართებს სომხეთისათვის, თუ არ გვინდა გეოპოლიტიკურ არარაობად ვიქცეთ!

საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტის

ბრძანებულება

ო. თ. გოგაკაძეს ქ. თბილისის დიდუბის რაიონის პრეფექტად დანიშვნის შესახებ

დანიშნოს ოთარ თოთიკის ძე გოგაძე ქ. თბილისის დიდუბის რაიონის პრეფექტად.

საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტი **ზვიად გამსახურდია.**

თბილისი. 1991 წლის 4 სექტემბერი.

საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტის

ბრძანებულება

ნ. შ. ბაღდავაძის ქ. თბილისის ვაკის რაიონის პრეფექტად დანიშვნის შესახებ

დანიშნოს ნუკრი შოთას ძე ბაღდავაძე ქ. თბილისის ვაკის რაიონის პრეფექტად.

საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტი **ზვიად გამსახურდია.**

თბილისი. 1991 წლის 4 სექტემბერი.

საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტის

ბრძანებულება

მ. დ. თოფაძის ქ. თბილისის გლდანის რაიონის პრეფექტად დანიშვნის შესახებ

დანიშნოს ნოსრატ დავითის ძე თოფაძე ქ. თბილისის გლდანის რაიონის პრეფექტად.

საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტი **ზვიად გამსახურდია.**

თბილისი. 1991 წლის 4 სექტემბერი.

საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტის

ბრძანებულება

თ. დ. დანელიას ქ. თბილისის ისნის რაიონის პრეფექტად დანიშვნის შესახებ

დანიშნოს თეიმურაზ დიმიტრის ძე დანელია ქ. თბილისის ისნის რაიონის პრეფექტად.

საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტი **ზვიად გამსახურდია.**

თბილისი. 1991 წლის 4 სექტემბერი.

საზღვარგარეთ

ტელეფაქსი პარიზიდან

საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტს ბატონ ზვიად გამსახურდიას

ბატონო პრეზიდენტო, მოგმართავთ თხოვნით და მოგიწოდებთ დასაჯოთ ის ცალკეული პირნი, რომლებმაც მტრის წისქვილზე მიუშვეს წყალი.

ვის გაუგია, ან ვის უნახავს, ასეთ დროს, როცა ჩვენი სამშობლოს ბედი წყდება, როცა ჩვენ ასე გვწყურია თავისუფლება, ის ეიღაცეები მოუწოდებენ არეულობისაკენ, ვინ არიან ის ეიღაცეები, ისინი ხომ საქართველოს და ქართველების მტრები არიან, — მათ ხომ არ უნდათ რეალური თავისუფლება.

ბატონო პრეზიდენტო, კიდევ ერთხელ მოგიწოდებთ, დაისაჯოს ისინი სასტიკად, საქართველოს კანონებით.

ვარ ძალიან აღელვებული და წინასწარ ბოდიშს ვითხოვ.

პატივისცემით ნ. ბორდანია,
პარიზი.
1991 წლის 2 სექტემბერი.

ტელეფაქსი ვაშინგტონიდან

საქართველოდან გუშინ მიღებულმა ცნობამ თავრობის წინაღმდეგ გამართული დემონსტრაციის და მისი სასალაო შედეგების შესახებ განსაკუთრებული შეშფოთება და გულისტკივილი გამოიწვია ჩვენს შორის, ჩვენ არ გვინდა მივემხროთ ერთ რომელიმე პარტიას, არ ვეცილობთ გაეიცროთ არც ერთი პოლიტიკური ჯგუფის მიერ წამოყენებული პროგრამა. ჩვენ მივმართავთ ყველას, ვისთვისაც საქართველოს და მისი მოსახლეობის კეთილდღეობა ლატონი სიტყვა არ არის. ჩვენ მივმართავთ როგორც საქართველოს თავრობას, ასევე ეროვნულ კონგრესს, მიმართავთ საქართველოს ინტელიგენციას და საქართველოს ყველა მოსახლეს.

თანამემამულენო, ძმებო, დეპო, მეგობრებო და ახლობლნო, გთხოვთ, გეთხოვებით, შეიკავეთ თავი ერთიერთშეწყნარებას მოკლებული და აგრესიული, ჩვენი ქვეყნისა და ჩვენი ხალხის გამეიცესავი და დამაყინებელი მოქმედებებისგან. ნუ ამრავლებთ სატეგარსა და ჭრილობებს, რომლებიც მოგვეყენეს როგორც ჩვენმა ავის მოსურნეებმა, საშეუხაროდ, ჩვენივე საკუთარმა წინდაუხედობამ და უმეცრებამაც. ნუ აუარესებთ იმ ნეგატიურ განწყობას, რომელიც დასავლეთში იქმნება მთელი ჩვენი ხალხის მიმართ განუფრეველად მათი პარტიული მიმდეგრობის, რელიგიის ან ეროვნებისა. ნუ აკადრებთ თქვენს თავს, აპყეეთ რაიმე პროვოკაციას ან უღიერს ენებებს, რომლებიც გვიბრეეენენ გონებას და კეთილმობილური აღშფოთების სახელს არქმეეენ შურისძიების შხამსა და ცოფს.

აქ, თქვენგან მრავალი ათასი კილომეტრით დაშორებულნი, ვხედავთ, თუ რა განუზომელი ზიანი მოაქვს ჩვენი ქვეყნისა და მისი მომავლისათვის გაუნდელ დემომსტრაციასა და მსგავს აქციეებს. ისინი ხელს უშლიან ჩვენს მიმართ კეთილად განწყობილ ადამიანთა სურვილს, ხელი გამოგვიწოდონ და ხმა აღიმაღლონ ჩვენს დასაცავად მსოფლიო საზოგადოებრობის წინაშე.

ჩვენი თვალსაზრისით, დღეს, საერთო გასაჭირის ჟამს, საქართველოში მეგობრები ყველა ადამიანისათვის სასიცოცხლო ინტერესებლობას წარმოადგენს კეთილმეზობლობა, თანამშრომლობა, ერთმანეთთან ცივილიზებული დიალეგუსია და ნებისმიერი პრობლემის სამართლებრივი საშუალებით გადაწყვეტა. ჩვენ გვწადია, რომ საქართველოს მოსახლეობამ შეძლოს ღირსეულად წარუდგინოს ზავი მთელს კაცობრიობას, უჩვენოს მას საკუთარი სულიერი კულტურა და საზოგადოებრივი შეგნების სიმაღლე, დაუმტკიცოს მას საკუთარი უფლებამოსილება, ითვლებოდეს. თავისუფალი და ცივილიზებული სამყაროს ერთი შორის თანასწორ წევრად.

მოგვიტევეთ, თუ ამ მომართვაში ამოიკითხავთ თუნდაც ერთ, თქვენთვის შეურაცხმყოფელ სიტყვას. მსგავსი რამ არც ერთ ჩვენგანს არ მოსვლია აზრად. გვაღაპარაკობს არა თქვენი გაიცვნეს, არამედ თქვენი სატკივრის მიმართ თანაწუხილი და თქვენთან თანადგომის ხურვილი. ჩვენ თანაგრძნობას ეუცხადებთ ძმათა გამთიშველი საზღვრის ორივე მხარეს მოქცეულ დაზარალებულთ და ვისურვებთ ამ საზღვრის სამუდამოდ წაშლას ჩვენი ქვეყნის მიწა-წყალზე.

ყველა ქართველი ემიგრანტის სახელით
დ. ბორდანია კიზირია

უშიშროების პოლიტიკის ცენტრი, ვაშინგტონი

პრეზიდენტ ჯორჯ ბუშის მონაწილეობით გამართული ბრიფინგის მოკლე შინაარსი

ჯორჯ ორუელ ბუში გორბაჩოვ-დემოკრატზე: თქმა ჯერ კიდევ არ ნიშნავს გაკეთებას

თავისი განსაკუთრებით იმედის გამაცრუებელი გაგონილ-ითი პრეზიდენტმა ბუშმა დღეს ზურგი შეაქცია საბჭოთა კავშირის ერთ-ერთ წამყვან დემოკრატ რეფორმატორს — თუმცაკი ქება-დიდება არ დააკლო მათ, ვისმა გამბედაობამ და თავისუფლებისკენ სწრაფვამ შესაძლებელი გახადა გადატრიალების თავიდან აცილება.

ზვიად გამსახურდიამ, საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტმა, ერთმა უკანასკნელმა გამოჩენილ საბჭოთა პიროვნებათაგან, გააკეთა დასკვნა, რომ გორბაჩოვი არა მხოლოდ მოგებული დარჩებოდა გადატრიალების შედეგად, არამედ იგი გადატრიალების ერთ-ერთი წამქეზებელიც იყო. სი-ენ-ენ-ისთვის მიცემულ ინტერვიუში მან განაცხადა:

„მე მგონია... ეს გადატრიალება (შესაძლებელია) დაგეგმილი იყო თვით გორბაჩოვის მიერ და რომ მან მოაწყო იგი ამ ხალხთან ერთად, რადგანაც იგი გორბაჩოვს აძლევს პოლიტიკურ დივიდენდებს...“

კითხვა: „მინდა გავარკვიო, რას ამბობთ. თქვენ ბრძანებთ, რომ ვაქვთ თეორია, რომლის მიხედვითაც პრეზიდენტმა გორბაჩოვმა თვითონ ეტაპობრივი პროგრამა და დაუყოვნებლივ შეუდგეს მის რეალიზაციას. სწორედ ამას მიეძღვნა მომდინარე წლის 30 აგვისტოს მთავრობის სხდომა და ეროვნული სტრუქტურების ხელმძღვანელებთან. ერთად პირველად მონაწილეობდნენ საზოგადოებრივი და კერძო სექტორების საქმიანი წრეების წარმომადგენლები. ეს უდავოდ მისასალმებელი სიახლეა. სწორია, მხოლოდ მთელი რესპუბლიკის ეკონომიკური და ინტელექტუალური პოტენციალის გაერთიანებითა და დროული ამოქმედებით შევძლებთ კრიზისის დაძლევას, მთავარია არ გავიმეოროთ ძველი შეცდომები.

საქართველოს რესპუბლიკის ვაჭრობის სამინისტროს სახელით:
ზ. კობალიანი, ნ. მოსულიშვილი, ვ. ჩოგოვაძე, რ. ჯანელიძე, ჯ. ჩიჩუა, თ. კრიბინაშვილი, შ. სეფაშვილი, ბ. ეხანაძე, ბ. ერგეშლიძე, ბ. ბამურიელიძე, ვ. კანანია, თ. ჩხიკვიშვილი, ბ. ბაიაძე, ბ. ბაგლიაშვილი, თ. გოგოლეზიანი, ა. კუპრეიშვილი.

პროგლემა

პრაპკომპეტენტურობა თუ საბოტაჟი?

საქართველოში მიმდინარე გარდაქმნების შედეგად მთლიანად იცვლება რესპუბლიკის პოლიტიკური და ეკონომიკური სისტემის საფუძვლები — სახელმწიფო მართვის ახალი ფორმების ძიებისა და ჩამოყალიბების რთული პროცესი მიმდინარეობს. სულ ახლახანს, რესპუბლიკაში შეიქმნა სამთავრობო მართვის სრულიად ახალი სტრუქტურა — პრემიერ-მინისტრის და მინისტრთა კაბინეტის ინსტიტუტი, რაც, ვიმედოვნებთ, ჩვენი საზოგადოების სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებას დაჩქარებს. მთავარია ზოგიერთ დესტრუქციულ და ოპოზიციურ ძალებს დაწყებული პოზიტიური ძვრების დამუხრუჭების საშუალება არ მეიცეს.

მოგეხსენებთ, საქართველოში შექმნილია უკიდურესად მწეავე სოციალურ-პოლიტიკური და ეკონომიკური სიტუაცია, რაც მნიშვნელოვანწილად საქართველოს მთავრობის ყოფილი თავმჯდომარის ბ-ნ თ. სიგუას არაკომპეტენტურმა, მოუქნელმა და არაობიექტურმა მუშაობამ განაპირობა.

ეროვნული ძალების ხელისუფლების სათავეში მოსვლის შემდეგ, ქართველი ხალხი მთავრობისაგან სამართლიანად მოელოდა ისეთი ძირეული ეკონომიკური ცვლილებების განხორციელებას, რომლებიც საზოგადოების ელემენტარული სასიცოცხლო მოთხოვნების დაკმაყოფილებისა და მისი ცხოვრების დონის გაუმჯობესებისაკენ იქნება მიმართული. მაგრამ ბ-ნ თ. სიგუას ხელმძღვანელობის მთელ პერიოდში მთავრობამ ვერ შეიმუშავა რესპუბლიკის ეკონომიკური კრიზისიდან გამოყვანის კონკრეტული პროგრამა.

გამუდმებით იშველიებდა რა ცენტრის მიერ რესპუბლიკის მიმართ გამოცხადებულ ფარულ და აშკარა ომს, ყოფილი მთავრობის თავმჯდომარე თავის მოუქნელობას ოფიციალურ ტრიბუნებიდან ზეციურ ტერორის ზეციურ ცეცხლს ანთებდა და ინსნიდა ბასალოს ბეკურნეობაში მიმდინარე პროცესებზე, რითაც პრაქტიკულად თვითდინებაზე მიუშვა რესპუბლიკის ეკონომიკა და იძულებული გახდა გადამდგარიყო.

საქართველოსათვის მძიმე პერიოდში ასეთი ნაბიჯი არა მარტო [illegible] ქვეყნის, არამედ საკუთარი [illegible] ღალატსაც ნიშნავს. მითუმეტეს, რომ რეაქციული ძალების მიერ საკავშირო მთავრობის გადატრიალების მცდელობის წინა დღეს. მთავრობის თავმჯდომარის გადადგომის განცხადება ქართველმა საზოგადოებრიობამ არაერთგვაროვნად გიგო და მითქმა-მოთქმა გამოიწვია.

ასეთი მკლავრი ეკონომიკური პოლიტიკის გამო, ზანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში არა თუ ვერ დამყარდა საქმიანი ეკონომიკური კავშირები სხვა რესპუბლიკებთან, არამედ პირიქით, არსებული კავშირებიც კი დაირღვა. რესპუბლიკის პრეზიდენტის დავალებების მიუხედავად, დღემდე რესპუბლიკაში ვერ ჩამოყალიბდა სასაქონლო რესურსების მართვის ერთიანი სისტემა, ამის გამო რესპუბლიკიდან, ასეთი მწეავე სასაქონლო დეფიციტის პირობებში, ყოველთვიურად ათეულობით მილიონი მანეთის ფართო მოხმარების საქონელი დგებოდა. თანაც სავსებით უკონტროლოდ.

ამ დროს, როდესაც ჩვენი რესპუბლიკა შეძლებისდაგვარად პირნათლად ასრულებდა თავის ვალდებულებებს რესპუბლიკათშორისო მიწოდებებთან დაკავშირებით, სხვა რესპუბლიკებიდან საქონლის მოუწოდებლობისათვის ჩვენში არავითარი სამთავრობო ზომები არ ტარდებოდა. ამ საკითხთან დაკავშირებით, მომდინარე წლის 14 აპრილს თბილისი მივმართეთ თავმჯდომარეს გადაეწყვიტა ეს პრობლემა შესაბამისი რესპუბლიკების თავრობებთან, მაგრამ ჩვენს მცდელობას არავითარი რეაგირება არ მოჰყოლია.

მოუქნელი ეკონომიკური პოლიტიკისა და სუსტი მომთხოვნლობის გამო, გასული წელთან შედარებით რესპუბლიკაში მკვეთრად დაეცა მეცხოველეობის პროდუქტების წარმოება, განსაკუთრდა ფართო მოხმარების საქონლის გამოშვება, გაჩერდა სამრეწველო საწარმოების დიდი ნაწილი, ბიუჯეტის დეფიციტმა კატასტროფულ ზღვარს მიაღწია. მოსახლეობა შიმშილობის წინაშე აღმოჩნდა.

წლის დასაწყისიდან ვაჭრობის სამინისტრო არაერთხელ აყენებდა საკითხს მოსახლეობის სურსათით მომარაგების საქმეში მოსალოდნელი სირთულეების შესახებ, მაგრამ კონკრეტულად ეს პრობლემები არ გვარდებოდა. ჯერ კიდევ 1991 წლის 28 თებერვალს, საქართველოს მთავრობის სახელზე გაგზავნილი ობიექტური ინფორმაციის და ჩვენი კონკრეტული წინადადებები სასურსათო საქონლის რესურსების, ფორმირებისა და შენერით ვაჭრობის ნორმალიზაციის შესახებ, მაგრამ დასმული საკითხები უყურადღებოდ დარჩა.

იფურება წელი და მიუხედავად ჩვენი არაერთი თხოვნისა, დღემდე არ არის ცნობილი მთელი რიგი საბაზრო დანიშნულების საქონლის მოცულობები, მოწოდება თვითნებურად და სტაქიურად წარმოებს. ამის გამო მარტო მიმდინარე წლის 6 თვეში მრეწველობისაგან ვერ მიეიღეთ 52 მილიონი მანეთის სამეურნეო დანიშნულების საქონელი, 43 მილიონი მანეთის საგალანტერეო ნაწარმი, 30 მილიონი მანეთის კულტსაქონელი და ა. შ. ასეთ პირობებში ჩვენ იძულებულნი ვიყავით რესპუბლიკის გარეთ გვეძებნა და ფიქრობ 70 მილიონ მანეთზე მეტი ოვიგვე ასორტიმენტის საქონელი, რამაც მართალია პრობლემა ვერ მოხსნა, მაგრამ გარკვეული შეფავათ იყო მოსახლეობისათვის.

მაშინ, როდესაც მრეწველობიდან ვერ ვღებულობთ კუთვნილ საქონელს, ჩვენმა სამართალდაცავმა ორგანოებმა ბოშების მიერ საქართველოში ბითუმად შესყიდული მილიონობით მანეთის საბრეწველო პროდუქცია დაიკავეს, რომელიც რესპუბლიკის გარეთ გადიოდა. სხვა რა შეიძლება ეწოდოს ამას თუ არა ეკონომიკური საბოტაჟი?

მთავრობის ყოფილი თავმჯდომარე ზოგჯერ გაუმართლებლად ჩქარობდა გადაწყვეტილებების მიღებისას, არ ინიხლა წინდახედულებას. აძლევდა რა ყალბ დაპირებებს რესპუბლიკის მოსახლეობას სასურსათო პრობლემების გადაჭრასთან დაკავშირებით, რის ნიმუშადაც მარტო გახმაურებული კენიის ხორცის ფაქტიც ეკმარა— რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე ხელის ერთი დაკვრით წყვეტდა სხვადასხვა საეკვო პარტნიორებისათვის მილიონობით მანეთის გადარიცხვის საკითხს, რომლის უკან დაბრუნება დღეს უდიდეს სრთულეებთანაა დაკავშირებული. როდესაც მომდინარე წლის 6 ფებერვალს მინისტრთა საბჭოს პრეზიდიუმის სხდომაზე თანხმობას აძლევდა კომერციულ საქმეებში გამოუცდელ ყოფილ მინისტრს თამაზ გველესიანს 160 მილიონი მანეთის სესხის გამოყოფაზე, მთავრობის თავმჯდომარე იმთავითვე უნდა მიმხვდარიყო შემოთავაზებული კომერციული გარიგების აბსურდულობას. ასევე აბსურდული იყო მიმდინარე წლის დასაწყისში ბ-ნ თ. სიგუას წერილობით მიმართვა ტულის იარაღის ქარხნის ხელმძღვანელობისადმი ბარტერული წესით სურსათის იარაღში გაცვლის თაობაზე, რის გამოც საკავშირო პრესის დაცინვის საგანი გავხდით. ყოველივე ეს მთავრობის ყოფილი თავმჯდომარის „კომპეტენტურობაზე“ მეტყველებს.

პრეზიდენტის მითითების საწინააღმდეგოდ რესპუბლიკის მთავრობა სათანადო დახმარებას არ გვიწევდა ბარტერული გაცვლისა და რესპუბლიკის გარეთ აუცილებელი სასიცოცხლო საქონლის შესყიდვისათვის სათანადო სახსრების გამოყოფაში, მაშინ როცა ყველა საეჭვო პროფილის ასოციაციები და კოოპერატიული საწარმოები ღებულობენ უზარმაზარ მოგებას და ბიუჯეტს ასეულ ათასობით მანეთის შემოსავლებს უმალავენ, მაშინ როცა სახელმწიფო სავაჭრო საწარმოები უზომოდ დიდი გადასახადების გამო გაკოტრების პირას არის მისული.

მიმდინარე წელს ჩვენს მიერ დასმული ბევრი სხვა საკითხიც გადაუჭრელი დარჩა.

დასმული საკითხების გადაწყვეტას ის გარემოებაც აფერხებდა, რომ რესპუბლიკის მთავრობის ყოფილი თავმჯდომარე თავის აპარატში ეგრეთ წოდებულ „კომინსტრატორ ნომენკლატურის“ მუშაკებს (ქვილითაია, ბერიძე, ქართველიშვილი, ნ. შარაშენიძე და მისთანანი) დაეყრდნო, რომლებიც ხელოვნურად აფერხებენ საზოგადოების პროგრესს და ძველი დროების აღდგენაზე ოცნებობენ. ეფიქრობთ, სწორედ შათი მიზეზით მოხდა, რომ ჩვენს მიერ მთავრობაში დასმული უკმაყოფილო პრობლემა დროულ გადაწყვეტას ვერ პოულობდა. ეს კი სხვა არაფერია თუ არა საბოტაჟი.

უფრო მეტიც, ვაჭრობის სამინისტროს სისტემაში მოკალათებული მაფიის დაშლა რესპუბლიკის მთავრობის ყოფილმა თავმჯდომარემ შეიფასა, როგორც საბინისტროს დანგრევა და ამ პროცესის შეჩერებაც სცადა. და ეს მაშინ, როდესაც ვაჭრობის ხელმძღვანელ თანამდებობებზე ჩვენ ახალგაზრდა სპეციალისტები დაეწინაურეთ, რომელთა ზურგს უკან არავინ დგას.

ჩვენ გვესმის, რომ ჯერ კიდევ ყველაფერს ვერ ვაკეთებთ დარგის წინაშე მდგარი პრობლემების გადასაჭრელად, მაგრამ ისიც ცხადია, რომ სირთულეების გადალახვა მხოლოდ შეთანხმებულად, ერთიანი ძალისხმევით და მთავრობის მხარდაჭერით უნდა მოხდეს.

რესპუბლიკის ვაჭრობის სამინისტროს ხელმძღვანელობას ღრმად აქვს შეგნებული გარდამავალი პერიოდის სოციალურ-ეკონომიკური ლ: პოლიტიკური ვითარების მთელი სირთულე, ცხოვრებაში ატარებს რესპუბლიკის პრეზიდენტის პოლიტიკურ კურსს და არავითარი ძალების გავლენის ქვეშ არ

ფიქრი

საქართველო და სსრკ-ში სახელმწიფო ხელისუფლების გადატრიალების ცდა

1991 წლის 18 აგვისტოს დაიწყო და მეორე დღეს ოფიციალურად გამოცხადდა სახელმწიფო გადატრიალება სსრკ-ში. მოვალეობის შესრულების საშუალება ალუკვეთეს პრეზიდენტს. უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარემ სანქცია მისცა გადატრიალების ორგანიზატორთა მოქმედებას, ხოლო არმია და უშიშროების კომიტეტი ახალი ხელისუფლების რეალიზირებას შეუდგა. ამის წინააღმდეგ საკუთარი პოლიტიკური უფლებების დასაცავად და პიროვნული გადარჩენის მიზნით პარტიულ-მილიტარისტული დიქტატურის წინააღმდეგ ერთობლივად გამოვიდნენ რსფსრ ხელმძღვანელობა და დემოკრატიული ძალები. ყოველივე მომხდარის ფარული არსი, მასში მონაწილე თუ არმონაწილე ძალებისა და პიროვნებების ჭეშმარიტი როლი მომავალი გამოძიების საგანია, მაგრამ დღესაც დაბეჯითებით შეიძლება თქვას — სსრკ-ში 18-21 აგვისტოს მიმდინარე პროცესები, მიუხედავად მათი ფართო გაშუქებისა მსოფლიო საინფორმაციო საშუალებებით (განსაკუთრებით საერთაშორისო სატელევიზიო საგაზეთოების მეშვეობით, რაც ყოველ შემთხვევაში ჩემში ეჭვს იწვევს), მრავალ საიდუმლოს შეიცავს.

სწორედ ამ მხრივ უნდა განვიხილოთ და გავარკვიოთ, რამდენად მართებული იყო საქართველოს რესპუბლიკის ხელისუფლების პოზიცია და მოქმედება ამ პერიოდში. დასაწყისისათვის განვსაზღვროთ, რანი ვართ და რა დამოკიდებულება გვაქვს სსრ კავშირთან და მის ხელისუფლებასთან. მე მგონია, არავინ არ გამოთქვამს საწინააღმდეგო მოსაზრებას, თუ ვიტყვი, რომ საქართველოს რესპუბლიკა წარმოადგენს სახელმწიფოს, რომლის უზენაესმა საბჭომ შესაბამისი დადგენილებით გამოაცხადა სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა, რაც სხვადასხვა მიზეზისა გამო ჯერჯერობით იურიდიულად არ უცცნიათ მსოფლიოს ქვეყნებს, მაგრამ ეს სრულიადაც არ ნიშნავს, თითქოს საქართველოს რესპუბლიკა სსრკ-ს შემადგენელი ნაწილი იყოს. ამიტომ სსრკ ხელისუფლება, კონსტიტუციური იქნება იგი თუ არაკონსტიტუციური, ხალხის ნებით იქნება არჩეული თუ საბჭედრო და სხვა რაიმე ძალებზე დაყრდნობით უზურპატორული, საქართველოს რესპუბლიკის მიმართ წარმოადგენს გარეშე მეზობელი სახელმწიფოს ხელისუფლებას. ამდენად, საქართველოს რესპუბლიკის ხელისუფლება, უცხო ქვეყნის საქმეებში ჩაურევლობის პრინციპის შესაბამისად, უფლებამოსილი არ არის საჯაროდ შეაფასოს იგი და მით უმეტეს მიმართოს მოწოდებით. სახელმწიფოებრივი სუვერენიტეტი მოქმედების თავისუფლების გარდა მოქმედების შეზღუდულობასაც გულისხმობს.

ამასთან ერთად უნდა აღინიშნოს, რომ სსრ კავშირის შეცვლილი ხელისუფლების წარმომადგენლებს ოფიციალურად არ გამოუთქვამთ თავიანთი შეხედულება საქართველოს რესპუბლიკისა და სსრკ-ს შორის დე ფაქტო არსებული ურთიერთობის შეცვლის შესახებ. უფრო მეტიც, სსრკ ვიცე-პრეზიდენტმა (იმ პერიოდში სსრკ პრეზიდენტის მოვალეობის შემსრულებელმა) გ. იანაევმა 19 აგვისტოს გამართულ პრესკონფერენციაზე დაადასტურა (რამდენად გულწრფელად, სხვა საკითხია!) გორბაჩოვისეული ტრაფარეტული თეზისი მოკავშირე რესპუბლიკების ხალხების ნების პატივისცემისა და გათვალისწინების შესახებ. საქართველოს რესპუბლიკა კი იმ პერიოდში თავისი მხრიდან ვერ გამოიჩენდა ამ საკითხის გარკვევის ინიციატივას.

საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტმა და უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმმა რამდენიმე განცხადება გააკეთეს მიმდინარე მოვლენების თაობაზე, რომლებიც აღემატება სხვა სახელმწიფოთა ანალოგიურ დოკუმენტებს (ვინც მათ იცნობს, დამემოწმება) დებულებათა სიზუსტითა და რადიკალური ხასიათით. ასე რომ, საქართველოს რესპუბლიკის ხელისუფლებამ, რომელიც თავს დამოუკიდებლად მიიჩნევს, პატივს სცემს საკუთარ სუვერენიტეტსა და ესმის მისი არსი, იმოქმედა მიღებული საერთაშორისო ნორმების შესაბამისად.

ცხადია, რომ მიღებული საერთაშორისო ნორმები ვარიანტულია და, რაც მთავარია, მათი ზუსტი დაცვა კონკრეტულად შექმნილი ვითარებათა და მასში მონაწილე სუბიექტების რაობით განისაზღვრება. ახლა სწორედ იმ მხრივ განვიხილოთ საქართველოს რესპუბლიკის ხელისუფლების მოქმედება. ხომ არ დააკლო მან თავის მოქმედებასა და ოფიციალურ განცხადებებს ასევე საერთაშორისო ნორმების ფარგლებში მოთავსებადი სიმძაფრე და კატეგორიულობა.

ამ ქვეყანაზე ყველაფერი შედარებითია. შეუდგეთო ჩვენი პოზიცია, კერძოდ, გერმანიისას. გაერთიანებულმა გერმანიამ, მსოფლიოში ერთ-ერთმა უდიდესმა, უძლიერესმა, უმდიდრესმა და დიდი ავტორიტეტის მქონე სახელმწიფომ იმ დღეებში სსრკ-ს მხოლოდ მოკრძალებული შეკითხვით მიმართა, ხომ არ შენელდებაო გერმანიიდან სსრკ ჯარების გაყვანის ტემპი, და სასურველი პასუხის მომლოდინე გაყუჩდა. გერმანიის პოზიციისგან და მოქმედებისგან დიდად არ განსხვავდებოდა სხვა სახელმწიფოების პოზიცია და მოქმედება. და ეს სავსებით გასაგებია. ისტორიული გამოცდილება ადასტურებს საიმედო ინფორმაციის დეფიციტის პირობებში სწრაფად ცვლადი პროცესების ოფიციალური შეფასება, მით უმეტეს სახელმწიფო კოზიციის მტკიცედ დაფიქსირება შემდგომი ნაბიჯების უაღრესად ხელისშემშლელი ფაქტორია. ეს იმდენად ელემენტარული წესია დიპლომატიისა, რომ განმარტებაც არ უნდა სჭირდებოდეს, არათუ გამართლება. ამდენად საქართველოს რესპუბლიკის ხელისუფლებამ არა მხოლოდ ზუსტად იმოქმედა მიღებული საერთაშორისო ნორმების შესაბამისად, არამედ შეძლებისდაგვარად შეინარჩუნა კიდეც პოზიციის ტექნიკური ცვლილების შესაძლებლობა, რაც საქართველოს რესპუბლიკის ხელისუფლების გამოზომილი მოქმედებისა, ასცდა თუ არა ჩვენს ქვეყანას, მის მოსახლეობას რეალური ხიფათი სსრკ-ში დიქტატურის აღორძინების მოსურნეთაგან. გაისმის ხმები, თითქოს საქართველომ რაღაც მანქანებით თავიდან აიცილა დამსჯელი ოპერაციები. ამთავითვე უნდა განვაცხადო, რომ ეს ან პროვოკაციაა ან ელემენტარული უვიცობა, მაგრამ ორივეს შედეგი, სამწუხაროდ, ის არის, რომ მავანთ საბაბი გაუჩნდეს ამტკიცონ — საქართველოში არ ხდებოდა და არ ხდებაო სსრკ იმპერიული ძალების შეიარაღებული აგრესია კანონიერი ხელისუფლების დამხობისა და საქართველოს კვლავ სსრკ-ში ინკორპორირების მიზნით.

ჯერ ერთი, საქართველოში დგას საბჭოთა არმია და უკვე ეს საფრთხის პერმანენტული წყაროა. შემდგომ სსრ კავშირის თავდაცვის მეამბოხე მინისტრის მოადგილემ, რომელიც საგანგებოდ იყო მოვლენებული ჩვენთან (მის მისიას განმარტება არ ესაჭიროება), არაორაზროვნად განაცხადა სსრკ პრეზიდენტის (ვ. გორბაჩოვის) იმ ბრძანებულების აღსრულების აუცილებლობის შესახებ, რომელიც ეხება იმპერიის ხელისუფალთა აზრით არაკონსტიტუციურ და ტერორობა, რასაც ეს მოქმედება ეფუძნებოდა.

ჯერ კიდევ 19 აგვისტოს გამოჩნდა, ხოლო შემდგომ თანდათანობით გაძლიერდა იმის ნიშნები, რომ ეს სახელმწიფოებრივი გადატრიალება ერთგვაროვანი პოლიტიკური პროცესი არ არის. იგი კი არ ააშკარავებს და ხსნის სახელმწიფოებრივ და საზოგადოებრივ კრიზისს, არამედ ამ კრიზისის გარკვეული მხარეების შენიღბვის ცდა და საშუალებაა. ჩვენ როგორ შევაფასოთ 18-22 აგვისტოს მოკლენები? როგორც სსრკ-ში უკიდურესად არათანახვედრილი ინტერესებისა და მიზნების მქონე ძალების დაპირისპირება, თუ ამ ძალებს შორის ობიექტურად არსებული წინააღმდეგობის გამოყენება შორს მიმავალი პოლიტიკური მიზნების განსახორციელებლად, თუ აშკარად რეაქციული ძალებისა და სსრკ პრეზიდენტის ერთობლივი ცდა დემოკრატიული მოძრაობისა და მოკავშირე რესპუბლიკების ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობების განსანადგურებლად, რომელიც მათი ორგანიზაციული უუნარობის, გაუბედობისა და საზოგადოების საერთო გაწყობილების გამო ვერ განხორციელდა?

ღმერთმა დამიფაროს უსაბუთოდ ვამტკიცო რამე, მაგრამ რა პასუხი გავცეთ იმ კითხვებს, რომლებიც ყოველ საღად მოაზროვნე ადამიანს უნდა დაებადოს. აი ზოგიერთი მათგანი.

როგორ მოხდა, რომ სსრკ უზენაესი მმართველობის ყველა წევრი, რომლებიც უშუალოდ სსრკ პრეზიდენტის ხელდასმული არიან და მის უახლოეს პოლიტიკურ გარემოცვაში შედიან, ერთბაშად და ერთდროულად განუდგა მას? როგორ მოხდა, რომ სსრკ-ში, სადაც უმაღლეს დონეზეა დაყენებული პოლიტიკური თვალთვალის ინსტიტუტი, პრეზიდენტისთვის აბსოლუტურად მოულოდნელი და სრულიად უცნობი იყო მისი უახლოესი გარემოცვის ერთდროული განდგომა? რას მივაწეროთ განთავისუფლებისთანავე მ. გორბაჩოვის ცდა, მაქსიმალურად შემოეფარგლა მეამბოხეთა როგორც პოლიტიკური, ასევე პიროვნული წრე? რას ნიშნავს მისი ბოლოდროინდელი პროვოკაციული განცხადება, რომ იგი გადადგება, თუ ვერ მოხერხდა სამოკავშირეო ხელმძღვანელების დადება? ასეთი კითხვა უამრავია და მათზე შეუძლებელია ლოგიკური პასუხების გაცემა სსრკ-ში სახელმწიფოებრივი გადატრიალების ოფიციალურად (ჯერჯერობით) მიღებული ვერსიის შესაბამისად.

ამ გაურკვევლობის მიუხედავად დღეს ფაქტობრივად შექმნილია სრულიად განსხვავებული პოლიტიკური სიტუაცია, რომლის ძირითადი დამახასიათებელი თვისებაა დინამიკური უწონასწორობა. უფრო სწორედ, შექმნილია პერსპექტივა განსხვავებული პოლიტიკური სიტუაციის დასამკვიდრებლად, რომლის საბოლოო შედეგი ორია. პირველი: მცირე ხნის შემდეგ განხორციელდება ჭეშმარიტი, ყოველგვარი შეცდომების გარეშე, სამხედრო გადატრიალება და უკიდურესად რეაქციულ ძალებსა და თავისუფლების მოსურნე რესპუბლიკებში სუპარატისტ-ექსტრემისტებზე დაყრდნობილი დიქტატურა, და მეორე: რეალურად მოხდება სსრკ იმპერიის დისოციაცია, რომლის ყოველი სუბიექტი ერთმანეთთან ეკონომიკური ინტერესებითა და მათ ტერიტორიაზე გარკვეული დროის განმავლობაში ყოფილი საბჭოთა (სიამდვილეში — რუსული) ჯარის ყოფნით იქნებიან დაკავშირებულნი. იმის მიხედვით, თუ რომელი შედეგი განხორციელდება, შეიძლება ვიმსჯელოთ 18-22 აგვისტოს მიმდინარე პროცესების არსზე და, რაც მთავარია, რამდენად დემოკრატიულია რუსეთის დემოკრატიული მოძრაობა და მისი ხელისუფლება.

კონკრეტულად საქართველოსთვის, მაგალითად, ეს ნიშნავს, რამდენად მოხერხდება უახლოეს ხანს სამხრეთის ნაწილებში ინსპირირებული კონფლიქტის მოგვარება სსრკ, რსფსრ და საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს საპარლამენტთაშორისი კომისიის რეკომენდაციების გათვალისწინებით და რამდენად რეალისტური იქნება თვით ამ კომისიის რეკომენდაციები, ხომ არ გახდება საჭირო მისი შემადგენლობიდან საქართველოს უზენაესი საბჭოს წარმომადგენლთა გამოსვლა, რამდენად არის მზად რსფსრ საქართველოს რესპუბლიკის სახელმწიფოებრივი სუვერენიტეტის ოფიციალური ცნობისათვის; როგორ მოხერხდება საქართველოს ტერიტორიიდან საბჭოთა ჯარის გაყვანის მექანიზმისა და ვადების შემუშავება; როგორი იქნება საქართველოსა და დანარჩენ რესპუბლიკებს შორის ეკონომიკური ურთიერთობის გეგმა უახლოესი მომავლისათვის და პრინციპები შემდგომი პერიოდისათვის.

ეს ბოლოდროინდელი მოვლენების ანალიზი არ არის, რაც ჯერჯერობით შეუძლებელიცაა. მაგრამ ერთი რამ ცხადია: თუ ჩვენ ამჟამად ისე არ ვიმოქმედეთ, როგორც ვიმოქმედებდით, იურიდიულად ცნობილი სუვერენიტეტის მქონენი რომ ვიყოთ, სწორედ სახელმწიფოებრივი სუვერენიტეტის იურიდიული აღიარების მიღწევა ძალიან გაძნელდება, გაძნელდება იმ მიზნის მიღწევა, რომელსაც ვერც ერთი, თუნდაც უმნიშვნელოვანესი ზოგად-ზოგადი დემოკრატიული ამოცანების გადაწყვეტა ვერ შეცვლის.

ალექსანდრე ქობულაშვილი

კინო

ქედელი მზერის არეში

რესპუბლიკის კინოსმოუვარულები მომავალ წელს ახალი სათაურით ნახავენ ახალ ფილმს. დამდგმელი რეჟისორი მარინე ხონელიძე თავისივე სცენარით დადგმულ ფილმში მოგვითხრობს სიცოცხლისა და სიკვდილის მარადიულ პრობლემაზე, დღეკანდელობასა და მომავლის ფიქრებზე, მარტოობაზე. ფილმს, რომლის მოქმედებაც თბილისში მიმდინარეობს, არა აქვს გამოკვეთილი სიუჟეტი, ეს არის ფილმი ფიქრებზე.

ფილმის დამდგმელი-მხატვარია ვახო არაბიძე, დამდგმელი ოპერატორი ელდარ ვაწაძე.

მთავარ როლებში მონაწილეობენ მარიკა ჩიკვაიძე, დოდო ქერდიკაშვილი, ბარო ჩხეიძე, ლაშა ფავანია, ლეო ანთაძე, ლეო ფილფანი, ვახო იანტბელიძე და სხვები.

სურათებზე: კინოსტუდია „ქართული ფილმი" ახალი ფილმის გადადებაზე; კადრები ფილმიდან „ქედელი მზერის არეში"; დამდგმელი რეჟისორი და სცენარის ავტორი მარინე ხონელიძე.

ბონდო დვალიშვილის ფოტო (საქინფორმის ფოტოქრონიკა).

მეცნიერება

ახალი კონტაქტები — უშუალოდ საქართველოსთან

დიაბეტი ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული დაავადებაა დედამიწის ზურგზე. დღეისათვის მსოფლიოში 100 მილიონზე მეტი ადამიანია დიაბეტით დაავადებული. წელს პირველად აღინიშნა დიაბეტის მსოფლიო დღე. ამ ზაფხულს ვაშინგტონში გაიმართა დიაბეტის საერთაშორისო ფედერაციის XIV კონგრესი, რომელმაც სამეცნიერო ფორუმისათვის აქამდე არნახული აუდიტორია შეკრიბა — 8.000 სპეციალისტი მსოფლიოს 150 ქვეყნიდან. მის მუშაობაში მონაწილეობდა ორი ჩვენი თანამემამულე: **საქართველოს რეს-პუბლიკური სამედიცინო სადიაგნოსტიკო ცენტრის დირექტორი რამაზ ყურაშვილი და ალნიკის ხელმძღვანელი დოდო გვახალია,** რომელთაც შეხვდა ჩვენი კორესპონდენტი.

— კონგრესსა 2 ათასზე მეტი მოხსენება და ლექცია განხილულ და მოისმინა. მისი გახსნისას დიაბეტის საერთაშორისო ფედერაციის პრეზიდენტმა პროფესორმა ჯოზეფ ჰუთმა აღნიშნა, თუ რა მნიშვნელოვანი წარმატებებია მოპოვებული დიაბეტის კვლევის, პროფილაქტიკის, დიაგნოსტიკისა და მკურნალობის სფეროში. კონგრესის მონაწილეებს ვიდეოკლიპით მიესალმა პრეზიდენტი ჯორჯ ბუში, რომელმაც სიამაყით აღნიშნა, რომ აშშ-ში შაქრიანი დიაბეტის კვლევისათვის გამოყოფილი ასიგნებანი კიდევ მნიშვნელოვნად გაზრდება (ამჟამად დიაბეტის პრობლემასთან დაკავშირებული ხარჯები იქ 500 მილიონ დოლარს აღემატება).

— რა ითქვა ახალი და მნიშვნელოვანი კონგრესზე?

— ფუნდამენტური მეცნიერული კვლევის საფუძველზე იქ წარმოადგინეს რამდენიმე სიმშვიდე ჰიპოთეზა. გამოიკვეთა საერთო დასკვნა, რომ მეორე ტიპის ან ინსულინდამოუკიდებელი დიაბეტი სრულიად განსხვავებული ფორმა პირველი ტიპის დიაბეტისაგან; განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო ინსულინის მმართი რეზისტენტობისა და ინსულინის რეცეპტიის პრობლემებს. აღინიშნა, რომ მეცნიერული კვლევის მხრივ მნიშვნელოვანი წარმატებებია მოპოვებული გენეტიკის დარგში; დადასტურდა გენეტიკური ფაქტორების როლი როგორც თვითონ დიაბეტის, ისე მისი ზოგიერთი გართულების წარმოშობაში.

ამასთან აღინიშნა: დიაბეტის მწვავე და ქრონიკული გართულებების ასაცილებლად უთუოდ საჭიროა ინსულინის ხმარება, ოღონდ უკვე ახალი თაობის ინსულინისა, რომელიც ორგანიზმში შეჰყავთ უმტკივნეულო ნემსებისა და სხვადასხვა დანადგარების მეშვეობით.

კონგრესზე განიხილეს ინსულინის ცხვირში შეყვანის მეთოდის პერსპექტივაც (მიმდინარეობს მეცნიერული კვლევა ამ მიმართულებით) და შეაჯამეს ძირითადად უარყოფითი მომენტები: პირველი — ინსულინის მოქმედების ეფექტი ძალზე სწრაფი და ხანმოკლეა და მეორე — იწვევს ცხვირის ლორწოვანის გაღიზიანებას, ალერგიულ და ანთებით მოვლენებს, რასაც მოჰყვება ბანალური ინფექცია ან სოკოვანი დაავადება. ასე რომ, ამ მეთოდს, ჯერჯერობით, რეკომენდაცია ვერ მიეცემა.

— ქართველმა მეცნიერებმა თუ წარადგინეთ კონგრესზე მეცნიერული ნაშრომი?

— დიახ, ჩვენი და პროფესორ ბორის კორსანტიას ერთობლივი სამეცნიერო ნაშრომი შეეხებოდა იმუნოლოგიურ ძვრებს, რომლებიც თან ახლავს დიაბეტს, ითვლება მეორადად და დიაბეტს კომპენსაციასთან ერთად განიცდის ცვლილებებს.

— დაუთმო თუ არა ყურადღება კონგრესმა დიაბეტის მკურნალობის გახმაურებულ მეთოდს — ხელოვნური აპარატების გამოყენებას?

— ამ საკითხს სპეციალური სიმპოზიუმი მიეძღვნა. ამჟამად ყველაზე პოპულარულად ითვლება ამერიკული ფირმა „მინიმედის" პორტატული ინსულარული პომპი-დგუში. ოპერაციად ამ დგუშს სხეულში ჩაამაგრებენ და შემდეგ დისტანციური დანადგარის მეშვეობით მაღალი აქტივობის ინსულინი დოზირებულად შედის ორგანიზმში.

— ეს უთუოდ დიდ შვებას მიანიჭებს ავადმყოფს, მაგრამ ამ ხიახლეზე რომ საქართველოში ჩამოიღწიოს, ამას ალბათ, კარგა დიდი დრო დასჭირდება.

—წარმოიდგინეთ რომ საქმეს სასიკეთო პირი უჩანს. მკვლევართა ჯგუფს, ამ საკითხზე რომ მუშაობს პროფესორ პოლ დევიდსონის ხელმძღვანელობით, განზრახული აქვს საქართველოში ჩამოსვლა. ისინი გვპირდებიან, რომ ოპერაციებს აქ უფასოდ გააკეთებენ, თუკი ჩვენ შეეძლებთ მოვაგვაროთ დგუშების საფასურის გადახდა (დგუში 9.000-10.000 დოლარამდე ღირს და ამას ემატება ინსულინის საფასურიც). ჩვენ დავეხმარეთ ოპერაციებს. თვითონ ოპერაცია მარტივია ტექნიკურად და ავადმყოფისათვისაც არ არის ძნელად გადასატანი. ამასთან ის იმდენად ახალია, რომ ჩვენი იქ ყოფნისას აშშ-ს ტელევიზიამ სნნ-ის არხით გადმოსცა ინფორმაცია მის. შესახებ.

— სხვა კონტაქტები თუ გქონდათ?

— დასავლეთ გერმანელმა მეცნიერმა, ხელოვნური — უჯრედის შემქმნელმა პეტაიფერმა წარმოადგინა მოხსენება ახალი პორტატიული გლუკოსენსორის შესახებ, რომელიც ამჟამად ყველაზე პატარა გლუკოზის მონიტორად ითვლება და ფართოდ გამოიყენება როგორც მეცნიერული კვლევის, ისე კლინიკური საქმიანობის დროს. მან რამდენჯერმე მოიხსენია საქართველო თავის გამოსვლაში, როგორც ბიოსტატორების (ხელოვნური ინსულარული აპარატების გამოყენების საუკეთესო ცენტრი აღმოსავლეთ ევროპაში და უმნიშვნელოვანეს რგორად ითვლებოდა. ამ მხრივ ევროპაში წამყვან სპეციალისტად ითვლება გერმანელი პროფესორი, დუსელდორფის დიაბეტური ცენტრის დირექტორი მაიკლ ბერგერი, რომელთანაც მოლაპარაკება გვქმართეთ საქართველოსთან ავადმყოფთა ჯგუფისა და ექიმების გაცვლის თაობაზე.

კონგრესს აღლდა საერთაშორისო გამოფენა, რომელზეც წარმოდგენილი იყო 100-მდე სხვადასხვა ფირმის ნაწარმი, მათ შორის — ინსულინის მწარმოებელი 3 უდიდესი და ძირითადი კომპანია: „ილაი-ლილი" (აშშ), „ნოვო-ინდასტრი" (დანია), „ჰოჩსტი" (გერმანია), ასევე სადიაგნოსტიკო საშუალებების მწარმოებლები: „ბაიერი" (გერმანია) თავისი ამერიკული ფილიალებით „ეიმესი" ,,ბაილსიო", „ბერინგერ ბანჰაიმი", „ჰიპოგარდი" (დიდი ბრიტანეთი), სხვადასხვა ქვეყნების დიაბეტის ასოციაციები. ბევრმა მათგანმა „ოფიციალური წინადადებით მოგვმართა: დავამყაროთ ხანგრძლივი უწყვეტი ურთიერთობა ორმხრივ. სასარგებლო პირობით. სასიხარულო ფაქტია, რომ ორივე სპეციალისტი-დიაბეტოლოგები ასევე ფირმების წარმომადგენლები მცირე განმარტების შემდეგ სწორად აღიქვამდნენ ჩვენს დღევანდელ და სამომავლო სტატუსს და გამოთქვამდნენ სამეცნიერო-პრაქტიკული და საქმიანი კონტაქტების დამყარების სურვილს უშუალოდ საქართველოსთან.

ჩვენ მივლინებული ვიყავით ატლანტის დიაბეტოლოგიურ ცენტრებში (ჯორჯიის შტატი აშშ-ს შტატებს შორის დიაბეტის მკურნალობის საუკეთესო სამსახურით გამოირჩევა) და ჩვენი თანამემამულის ნუგზარ რუხაძის ხელშეწყობით შევძელით მნიშვნელოვანი საქმიანი ურთიერთობის დამყარება.

ინდიანაპოლისში ყოფნისას დავთვალიერეთ ფირმა „ილაი-ლილის" კლინიკა, სადაც ნებაყოფლობით წარმოების პაციენტებზე ახალი ინსულინების გამოცდა ბიოსტატორების ფართოდ გამოყენებით. მასპინძლებმა დაგვათვალიერებინეს ამ ფირმის ქარხანა — ერთ-ერთი საუკეთესო და უდიდესი მსოფლიოში. იქ, მსოფლიოში პირველად, ქარხნული წესით დამზადდა ინსულინი, ამ პრეპარატის ალმომჩენების ბანტინგისა და ბესტეს უშუალო მონაწილეობით. ფირმას დამონტაჟებული აქვს სუპერკომპიუტერი „კრეი". რომლის საშუალებით სულ მცირე ხანში დამზადდა ინსულინის 10.000 სხვადასხვა მარკეტი. აქედან ჯერ 10 შეირჩა, ამათგან კი, მხოლოდ ერთი ჩაითვალა ადამიანისათვის გამოსადეგად (ასეთი მოცულობის შრომას თავს ვერ გაართმევდა მეცნიერთა დიდი ჯგუფი 30-40 წლის განმავლობაში!). ფირმა „ილაი-ლილის" ლოგანი საქმიანი ურთიერთობის დამყარება.

ინდიანაპოლისში ყოფნისას დავთვალიერეთ ფირმა „ილაი-ლილის" კლინიკა, სადაც ნებაყოფლობით წარმოების პაციენტებზე ახალი ინსულინების გამოცდა ბიოსტატორების ფართოდ გამოყენებით. მასპინძლებმა დაგვათვალიერებინეს ამ ფირმის ქარხანა — ერთ-ერთი საუკეთესო და უდიდესი მსოფლიოში. იქ, მსოფლიოში პირველად, ქარხნული წესით დამზადდა ინსულინი, ამ პრეპარატის ალმომჩენების ბანტინგისა და ბესტეს უშუალო მონაწილეობით. ფირმას დამონტაჟებული აქვს სუპერკომპიუტერი „კრეი". რომლის საშუალებით სულ მცირე ხანში დამზადდა ინსულინის 10.000 სხვადასხვა მარკეტი. აქედან ჯერ 10 შეირჩა, ამათგან კი, მხოლოდ ერთი ჩაითვალა ადამიანისათვის გამოსადეგად (ასეთი მოცულობის შრომას თავს ვერ გაართმევდა მეცნიერთა დიდი ჯგუფი 30-40 წლის განმავლობაში!). ფირმა „ილაი-ლილის"

ესაუბრა
მაკა ბოლოქავა.

საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტში

საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტმა მიიღო გადაწყვეტილება „საქართველოს რესპუბლიკის ფარგლებს გარეთ ზოგიერთი სახეობის ნედლეულის, სასურსათო და სამრეწველო საქონლის გატანის რეგულირების დროებითი საგანგებო ღონისძიებების შესახებ".

დამტკიცდა ნუსხა პროდუქციისა, რომლის გატანა საქართველოს რესპუბლიკის ფარგლებს გარეთ აკრძალება 1991 წლის 5 სექტემბრიდან 1992 წლის 1 იანვრამდე, დანართის თანახმად ამ ნუსხაში შედის: რძე და რძის ნაწარმი, ცოცხალი პირუტყვი და ფრინველი, ხორცი და ხორცის ნაწარმი, აბრეშუმის პარკი, მატყლი, ბოსტნეულის კონსერვი, კარტოფილი, ხახვი, მარცვლეული, ბურღული და ბრინჯი, კალცინირებული სოდა, ფქვილი, მაკარონის ნაწარმი, მეცენატეული ზეთი, შაქარი, თევზი და თევზის პროდუქტები, ცემენტი, ყველა სახეობის აგური, კრამიტი, წვრილი საკედლე ბლოკი, კირი, თაბაშირი, ხე-ტყე (მორები, სხვადასხვაგვარი ხის მასალა, დაწნეხილი ფილები, პარკეტი), ბაზალტის, მარმარილოსა და ტუფის ბლოკები, ტყავნეულეული, ნავთობპროდუქტები.

დაწესდეს, რომ განსაკუთრებულ შემთხვევებში დანართში ჩამოთვლილ პროდუქციაზე რესპუბლიკის ფარგლებს გარეთ ზოგიერთი საკითხის დაინტერესებული სამინისტროების, დეპარტამენტების, უწყებებისა და ორგანიზაციების წარდგენით განიხილავს და გადაწყვეტს საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტი.

„საქართველოს რესპუბლიკის ფარგლებს გარეთ ზოგიერთი საქონლის ნებადართული ექსპორტი, ბუნებრივი აირის, ნავთობის ნედლეულის, სასურსათო, და სამრეწველო საქონლის გატანის აკრძალვის შესახებ" საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტის 1991 წლის 16 აგვისტოს ბრძანებულების შესაბამისად შექმნილ სამთავრობო კომისიას დაევალა დაინტერესებული სამინისტროების, დეპარტამენტების, უწყებებისა და ორგანიზაციების მონაწილეობით შეიმუშაოს და წარმოუდგინოს საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტს: 1991 წლის 15 სექტემბრამდე — ნუსხა იმ განსაკუთრებული მნიშვნელობის პროდუქციისა, რომლის გატანა საქართველოს რესპუბლიკის ფარგლებს გარეთ ლიმიტირებულია 1991 წლის ბოლომდე, და დროებითი წესები მისი გატანის შესახებ; 1991 წლის 1 დეკემბრამდე — ცვლილება 1992 წლის 1 იანვრიდან საქართველოს რესპუბლიკის ფარგლებს გარეთ პროდუქციის გატანის „ვოტირებისა" და ლიცენზირების შესახებ.

საქინფორმი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

საღაურსა საღ...

7. გიორგი ნაკაშიძე, გივი გაგლიანი, ვალიკო მეგრელი, ლეო ჩიქოვანი, ძმები გალაშვილები, ალექსანდრე ხულანიშვილი და... სხვები.

ამერიკაში ჩასვლისას დიდ იმედებს ვამყარებდი პროფესორ გიორგი ნაკაშიძესთან შეხვედრაზე, რომელიც ნიუ-იორკში ცხოვრობდა. მან განსაკუთრებული ამაგი დასდო ჰარვარდის უნივერსიტეტში დაცულ დამოუკიდებელი საქართველოს მთავრობის არქივის მეცნიერულ შესწავლასა და კატალოგის შედგენას. გ. ნაკაშიძემ თავისი ხანგრძლივი ას წელს მიტანებული სიცოცხლის მანძილზე უმწიკვლო პატრიოტული და მეცნიერულ-პოლიტიკური მოღვაწეობით გამორჩეული ავტორიტეტი და პატივისცემა დაიმსახურა ქართულ ემიგრაციაში... ჩემი მასწავლებელი აკადემიკოსი ალექსანდრე ბარამიძე მას ჯერ კიდევ ყმაწვილობაში ხაშურში სწავლის დროიდან იცნობდა და როგორც არაერთხელ უამბნია ჩემთვის, გ. ნაკაშიძეს დიდი როლი უთამაშია მის თქმულებაში ჩამოყვანასა და უნივერსიტეტში შესვლის საქმეში. 1922 წელს, სხვა 60 ქართველ პოლიტპატიმართან ერთად, გ. ნაკაშიძე ბოლშევიკებმა მიტეხის ციხიდან საზღვარგარეთ გაასახლეს და მას შემდეგ საქართველო არ ნახა. ამიტომაც იყო, რომ ბატონმა ალექსანდრემ მთხოვა, თან წამეღო და მადლიერების ნიშნად გ. ნაკაშიძისთვის გადაეცა მოკითხვის ბარათი და თავისი რამდენიმე წიგნი გულთბილი საავტორო წარწერებით... მაგრამ თურმე წინ, სამწუხაროა ამბავი მეელოდა: ბატონი გიორგი ნაკაშიძე რამდენიმე კვირის გარდაცვლილი დამხვდა და ქართულ სათვისტომოს იგი ნიუ-იორკის მახლობლად დაეკრძალა. როგორც მოგვიანებით გავიგე, პროფესორ გიორგი ნაკაშიძის არქივის და წიგნების ხაწილი ნიუ-იორკში მცხოვრებ 80 წელს გადაცილებულ, მაგრამ ჯერ ისევ ძმნე ძველ ქართველ ემიგრანტს ბატონ ბონდო კეკელიას ჰქონდა თავის საკუთარ სახლში გადატანილი. გულმა არ მმიმთმინა, მივედი მასთან და მასპინძლის თავაზიანი ნებართვით ფაქიზად განსვენებული პროფესორის ხელნაწერებსა და წიგნებს, ხოლო პროფესორ გიორგი ნაკაშიძის უნახობა იმით ავიანაზღაურე, რომ აკადემიკოს ალექსანდრე ბარამიძის ბარათი და საჩუქარად მიძღვნილი წარწერებიანი წიგნები, თითქოს ცოცხლისთვის გადმეცა, მაინც ადრესატს არქივში ჩავტოვე. დე, მომავალში თაობებმა იქ იპოვონ სამცდაათი წლის წინ გაწყვეტილი მეგობრობის სეფიანი ფურცლები!

...გულწრფელად გეტყვით, რომ ლეგენდარული გივი გაბლიანის ნახვა თბილისიდან ოცნებად მქონდა გადაქცეული. ეს რომ აკაკი ჩიქოვანმა გიოგო, მითხრა, ჩვენი მამები — ეგნატე გაბლიანი და ვარლამ ძიძიგური ახლო მეგობრები იყვნენ და ოჯახებითაც ახლოს ვიყავითო. ამის დასტურად საოჯახო ალბომიდან გივი გაბლიანისთვის გადასაცემად ძველი ფოტოსურათი ამოიღო, თან, ჭაბუკობისდროინდელ მეგობრისთვის მაწერილი ბარათი დაურთო. როცა ვამნგატონში ჩასულმა ბატონ გივი კობახიძეს ვთხოვე გივი გაბლიანთან დაკავშირება, გაიკვირვა, რომ იგი საგარაჟოდ

იყო წასული. ძლიერ დამწყდა გული... რა გაეწყობოდა. ავიღე და ფოსტით აღრესატს ძიძიგურისეული ნობათი გაუგზავნე. რამდენიმე დღის შემდეგ ჩემს ბინაზე ტელეფონის ზარი გაისმა: სასიამოვნო ტემბრის ხმის მქონე მამაკაცი გივი გაბლიანად გამოვცნო. მოულოდნელობისაგან დავიბენი... ბატონმა გივიმ ბოდიში მოიხადა, რომ ამჯერად ვერ მოხერხდა ჩვენი შეხვედრა, თან მადლობა გადამიხადა ფოსტით მიღებული სასიამოვნო სიურპრიზისათვის, მოიგონა შოთა და აკაკი ძიძიგურებთან ფატარებული ჰაბუკობა, გამოკითხა სამშობლოს ამბები... კიდევ უფრო მოულოდნელი იყო ჩემთვის ბატონ გივი გაბლიანის მეორე სატელეფონო საუბარი: მე თქვენს შესახებ ცოტა მეტი გავიკითხ-

დასასრული. დასაწყისი იხილეთ „კომუნისტი“, 1990, № 227-228, 248, 259;ი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 1990, № 19; 1991, № 4, 12, 17, 28, 25 54, 71, 101, 120, 164.

ამერიკელი ქართველები თვალის ერთი გადავლებით

ბეგრს მეკითხება საქართველოზე, ენატრება მშობლიური აფხაზეთი, გულისტკივილით იგონებს: ისე წამიყვანეს სრულიად ახალგაზრდა იმ საძაგელ ომში, რომ ხეირიანად თბილისს ნახვა ვერც კი ვერ მოვასწარიო! მერე ომი, ტყვეობა, იქიდან თავის დაღწევის შემდეგ ამერიკა: ნიუ-იორკში თანამშრომლობდა გაზეთ „ქართული აზრში“, რომელსაც დიმიტრი (მიტო) სინჯიკაშვილი რედაქტორობდა, მაგრამ მისი მთავარი სამუშაო მაინც „ამერიკის ხმა“ გახლდათ, რომლის მეშვეობით ეთერში ყოველდღიური კონტაქტი აქვს სამშობლოსთან, თანამემამულეებთან... 18 აგვისტოს დამირეკა და მითხრა, საქართველოში მრავალპარტიული არჩევნები დანიშნესო, ხოლო 28 აგვისტოს დილაადრიან კვლავ ტელეფონით შემატყობინა — თბილისში ლენინის ძეგლი ჩამოადგესო!.. ერთხელ შემომჩივლა: სახლში ერთი სიმღერის ჩანაწერი მაქვს, ჩემთვის უცნობი ქართველი ახალგაზრდა ქალი ისეთ საოცარ სიმღერას მღერის საქართველოზე, რომ უცრემლოდ ვერ ვისმენ, ტანში მეჟღალვს, შიგ გულში ისარივით მხვდება, ოღონდ, სამწუხაროდ, აქაურებიდან ვერავინ ცნობს ამ მომღერლის ხმას. ძლიერ დამგალობთ თუ გამოძებნით როგორმე ცოტაოდენ დროს, შინ მეწვევით

და ჭარმაგი ბატონი ლეო ჩიქოვანი, საოცრად ალალი და გულღია კაცი, რომელსაც ჩვენი რადიომსმენელი უფრო ლეჩხუმელის ფსევდონიმით იცნობს, ბატონ ლეო ჩიქოვანთან სახლში რომ შედიხარ, მისი გერმანელი მეუღლის არაჩვეულებრივ სისუფთავესა და კეთილ დიასახლისობასთან ერთად შემოგანთებს ქართული დარბაისლური ხიუყვეაპასუხი და გულუხვი სტუმართმოყვარეობა. ამ რამდენიმე წლის წინ ბატონ ლეოს საქართველოდან ესტუმრნენ დიდი ხნის უნახავი დები — ქალბატონები მარო და ნორა ჩიქოვანები: „აქ იყოდა მარო, აქ იწვა ნორა“ — წამადაუწუმ მიმეთითებს ბატონი ლეოს გერმანელი მეუღლე მისი მულების მოსაგონარ ადგილსამყოფელზე და ამას აკეთებს ისე ბუნებრივად და უშფოთველობით, რომ მის გულწრფელობასა და სიყვარულში ეჭვი არ გეპარებათ...

...ძმები მირიან და ნოშრევან გალაშვილები სან-ფრანცისკოსთან ახლოს, სანტა-როზაში ცხოვრობენ. ბატონმა ალექსანდრე მანველიშვილმა მათ არავადადან ჩემს კოლორადოში სტუმრად ყოფნისას დაურეკა და ჩემი ჩასვლის თარიღი შეატყობინა. 2 სექტემბერს დენვერიდან სან-ფრანცისკოში რომ ჩავფრინდი, აეროპორტიდან ავტობუსს პირდაპირ სანტა-როზაში გავყევი; ვიცოდი, რომ ძმები გალაშვილები დათქმული სასტუმრო „ფლამინგოსთან“ მელოდნენ. გზაში ვფიქრობდი, ვიკითხე, ვერ მიცნონ, აქამდე ჩემ ჩვენ არასდროს შეეხვედრიენართ ერთმანეთს, მაგრამ გაჩერდა თუ არა ავტობუსი, ამდენ ხალხში გულმა მაინცდამაინც ქუჩაში ერთად მდგარ ორი ჭაღარა სიმპათიური მამაკაცისკენ გამიწია და ყოველგვარი გაცნობის გარეშე ერთმანეთს გადავეხვიეთ. ძმები მაინც გაკვირვებული დარჩნენ: კი, მაგრამ, როგორ გვიცანითო? — ქართველი ქართველს იერს ამერიკაშიც კი არ კარგავს-მეთქი — ვუპასუხე. ჩავჯექით მანქანაში და მირიან გალაშვილის სახლისკენ გავფრენეთ. მივუახლოვდით თუ არა მასპინძლის კარ-მიდამოს, „გამზრდელ ლიდან“ აკაკის სტრიქონები მომაგონდა:

„მთის მწვერვალზე, ცის მახლობლად
მერცხლის ბუდედ რაღაც
მოსჩანს,
თვალთ ისარი შენატყორცნი
ვერ არჩევს მის სიგრძეს და
განს“...

მართლაც, სანტა-როზა ზღვისპირეთში, სუბტროპიკულ ზონაში, მთა-გორაკი, ძალიან სულ მწვანეზე ჩაფლული. ძლიერ გვაგონებს ჩვენს დასავლეთს. ბატონ მირიანს, პროფესიით ექიმს, წლების განმავლობაში ბიზნესმენს, აქ მთის კორტობზე გადმოდგარი ორი მრავალსართულიანი სახლი უდგას. ჰყავს შექსეული მეუღლე და შესანიშნავი ქალ-ვაჟი, რომლებიც ოცნებობენ მამის სამშობლოში ჩამოსვლაზე. უყვარს ლიტერატურა, აქვს საკუთარი ნაწერებიც, მაგრამ უმცროსი ძმა — ნოშრევანი თუ არ ასწრებს, ყოველ შემთხვევაში, არ ჩამორჩება ლიტერატურის სიყვარულში (მას შესახებ ჩვენთან გაზეთ „სამშობლოშიც“ დაიწერა!). ბატონმა ნოშრევანმა მასპინძლობა მანანაზე გადაბიჭდილი თავისი ორი ხელნაწერი

„ამერიკის ხმის“ ქართულ რედაქციაში სხვა თანამშრომლებიც გავიცანი: ბატონ შოთა საღირაშვილზე სულ თავში უკვე ვრცლად ვისაუბრეთ. აქვე არიან მუდამ მომღიმარე, კეთილგანწყობილებიანი ეთერ ფიჩხაძე, თეო ჯაფარიძე, მიხეილ ფოფხაძე, გოგი თოფურიძე, ლეო ლეგენი... მანანა ჯინჯიხაშვილი, ნიუ-იორკელი კორესპონდენტია და როდესაც 9 სექტემბერს, ქართული სათვისტომოს მიერ 1924 წლის აგვისტოს აჯანყებისადმი მიძღვნილ საღამოს დაველსწარი, იქ ვნახე ნიუ-იორკში. დიდი ხანი არაა, რაც „ამერიკის ხმაში“ აღარ მუშაობენ ლალი შიუკაშვილი-ერისთავი (ახლა ბელგიის გვარზეა) და ნოდარ ჯინჯიხაშვილი (სხვათა შორის, ჩემი უნივერსიტეტისდროინდელი მეგობარი, რომელსაც, სამწუხაროდ, ვერ შევხვდი). გივი კობახიძე, მართალია, ამჟამად პენსიაზეა, მაგრამ თითქმის დღე არ გავა, რომ რედაქციაში არ შემოიაროს და თავისი დიდი გამოცდილებით, სიტყვით თუ მასალით არ გაუხაროს და არ გამხნევოს რედაქციის თანამშრომლები. ერთხელ ბ-ნმა გივიმ „ამერიკის ხმის“ მიერ ჩემთან გამართულ „მრგვალ მაგიდაშიც“ მიიღო მონაწილეობა, რომელშიც ინდიანის უნივერსიტეტიდან საგანგებოდ ჩამოსულმა ქ-ნმა დოდონა კიზირიამაც დაგვიდო პატივი თავისი დასწრებით... „ამერიკის ხმის“ ქართულ რედაქციაში, და საერთოდ, ვაშინგტონელ ქართველებს შორის სიყვარულით სარგებლობს ხანდაზმული, მაგრამ მაინც ბერგრი კრეშული: „ლექსები, პოემები, სანტა-როზა, 1989“ და „უილიამ შექსპირი, ოტელო, გადმოგზავნილი 16-მარცვლიან ორ შეტრზე გაწყობილი შაირით. მიჩაბლის თარგმანის დიმარებით, სანტა-როზა, 1988“...

მკითხველი იკითხავს ძმებ გალაშვილებთან ჩემი ჩასვლის მიზანს: პირველი ის გახლდათ, რომ ბატონ ალექსანდრე მანველიშვილს ჩემთვის გადმოსაცემად ნოშრევან გალაშვილისთვის ადრე გაეგზავნა თავისი ნაწერები იმ ვარაუდით, რომ თუ მე მასთან კოლორადოში ჩასვლას ვერ მოვახერხებდი, იქნებ, სანტა-როზადან მაინც მოეწვდინა ივი ჩემამდე ბატონ ნოშრევანს. ისე რომ, სანტა-როზადან უნდა წამომეღო ალექსანდრე მანველიშვილის მთელი მეცნიერულ-ლიტერატურული მემკვიდრეობა (ხელნაწერები, ნაბეჭდი წიგნები, საგაზეთო და საჟურნალო პუბლიკაციები), რაც შევასრულე კიდეც. მეორე და არანაკლებ საპატიო მიზანი ჩემი სანტა-როზაში ჩასვლისა ის იყო, რომ ძმები გალაშვილების დახმარებით სან-ფრანცისკოში უნდა მეპოვა ქალუა ჩოლოყაშვილის ერთგული თანამებრძოლი, 90 წელს გადაცილებული მისი უკანასკნელი შეფიცული ალექსანდრე სულხანშვილი. სხვა სიკეთესთან ერთად, ის გახლდათ ერთადერთი ცოცხალი მოწმე და მონაწილე იმისა, თუ როგორ შეიპყრო ილია ჭავჭავაძის ფიზიკური მკვლელი გიგლა ბერბიჭაშვილი 1923 წელს ქალქუა ჩოლოყაშვილმა და რა ჩვენება მისცა მან წიწამურის ალეკბდა დაკითხვის დროსაო. მე ვფიქრობდი, თუ გინდა თავი გადაირჩინო, უნდა ყველაფერი სწორედ ეთქვა ბერიას. ბერიამ ჩემს კითხვებზეც, თორემ იცოდე კაცო, ხომ დაინახე, შეფიცულები ცოცხლებს არ ეკიდებენო. ქალქუა ბერბიჭაშვილის დაკითხვას მთლიანად შეფიცულებს არ უზიარებდა, მხოლოდ ელიზბარ ვაჩნაძეს და მე გვიზიარებდა. მაგრამ პირადად მე რამდენჯერმეც ბერბიჭაშვილ-ალექსანდრე ალექსანდრეს ბინაში ვიყავი. „ბიძა ჩემი ძმლები სამშობლოს მიწაში ჩავჯაროო“, — ეს იყო პირველი სიტყვები, რომლებიც მითხრა ბატონმა ალექსანდრემ და თვალები ცრემლით აეკსო. ამის შემდეგ საუბარიც აეწყო, რაც ადგილზედ კიდეც ჩემს ვიდეოფირზე. სხვა ამბებს შორის, მან გიგლა ბერბიჭაშვილის დაკითხვაც მოიგონა, რომელიც ნაწილობრივ შეტანილი აქვს თავის წიგნში „რა ხდებოდა მეტეხის ციხეში ქართველებს შორის. 1923 და 1924 წლებში და ილიას მკვლელობის სინამდვილე“ (სან-ფრანცისკო, 1985, გვ. 8-12). დამატებით კი ბატონმა ალექსანდრემ ასეთი ცნობები მომაწოდა:

„...ილიას მკვლელობის გამოსაძიებლად ჩვენი დამოუკიდებლობის პერიოდში ყოფილან არჩეულნი ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიიდან ეკვსი კაცი შალვა ქარუმაძის თავჯდომარეობით: შ. ქარუმაძე, რეზო გაბაშვილი, გიორგი წინამძღვრიშვილი (როგორც ვიცით, წინამძღვრიშვილი თბილისში დახვრიტეს 1923 წელს), დანარჩენი ამ კომისიის სამი კაცის გვარები არ მახსოვს, რომლებიც დარჩნენ საქართველოში. მათი გვარები �icnდა შ. ქარუმაძისგან, საუბედურად, მათი გვარები დამეღუპა ჩემს ნაწერებთან და ბრიგთან ერთად ბერლინის დაბომბვის დროს. ამათთან ერთად დამეკარგა ჩემი ძმევეიერი ოქროს ზარნიშიანი ქამარი, ხანჯალი და მასრები. ეკვსი კაცის კომისიამ, რამდენადაც შეძლეს ილიას მკვლელობის სინამდვილის გამორკვევა, მე გადმომცეს, რომელიც აფრენ ჩემს წიგნში — „ილიას მკვლელობის სინამდვილე“. მაგრამ იქ არა მაქვს ნახვენები ამ ორი კაცის, კომისიის წევრების — შ. ქარუმაძის და რ. გაბაშვილის გვარები სწავლასვა ბიზნესების გამო. ილიას მკვლელობის გამოძიებას ძალიან ხელს უშლიდა მაშინ ერთი ნაწილი ჩვენი მთავრობისა, ნამეტნავად სოც. დემ. პარტია. მაგრამ ყველაზე შეტ სასაძაგლეს სწერდნენ და ქადაგობდნენ უქვე მკვდარ ილიას მამართ ფილიპე მახარაძის ბანდა, როგორც პ. გელეიშვილი და მისი მაგალითი. როდესაც ხელში ჩაგვივარდა ილიას მკვლელი ბერბიჭაშვილი საგურამოს რაიონში (1923 წ.), მანამ ქალქუასთან მოიყვანდნენ შეფიცულები, ყველას მისი ბაგლეჯა უნდოდა და ყველა შეფიცული ზიზღით უყურებდა. მაგრამ ქალქუამ იპატია ბერბიჭაშვილი, წაიყვანა ცალკე დასაკითხად. როგორც ქალქუამ გადმოგვცა, ბერბიჭაშვილი მთლად კანკალს დაკითხვის ამბავს. თუ ვინმე შეფიცული მოვდოდა ქალქუასთან რამისთვის საკითხად, ქალქუა მაშინვე შესწყვეტდა დაკითხვის ამბავს და სხვა თემაზე დაიწყებდა ლაპარაკს. ამიტომ ასეთი სიძნელისა გამო, მე მიხდებოდა მომეცალინა ქალქუასგან მხოლოდ ნაწყვეტ-ნაწყვეტ დაკითხვის ამბავი. საბედნიეროდ მე კარგი მეხსიერება მქონდა მოდამ, ბერბიჭაშვილის ნალაპარაკები აქამდის ჩემი თავიდან არ ამოსულა. რადგან ასეთი გარემოება სუფევდა რაზმში, ქალქუა ცდილობდა ეამბნა ჩემთვის რაც მთავარი იყო ბერბიჭაშვილის დაკითხვიდან. რა თქმა უნდა, ვრცელი დაკითხვა ბერბიჭაშვილისა ქალქუამ ვერ მოასწრო ჩემთვის ეამბნა. აი, ისაც:

ქალქუა: ვინ დაგიგზავნა ილიას მოკვლა, ან რა მიზეზით?

ბერბიჭაშვილი: ასე მეუბნებოდნენ, ილია თავადია და გლეხების მტერიაო, მდიდარია და ფაიტონით დასეირნობსაო.

ქალქუა: რატომ პასუხს არ მაძლევ, ვინ დაგიგზავნა ილიას მოკვლა, ან რა მიზეზითო?

ბერბიჭაშვილი: მე მითხრეს, ილია უნდა მოკვლეს, თორემ გლეხობას თავის დღეში შეიღგათი არ ექნებაო.

ქალქუა: ვინ გითხრა, თქვი სიმართლეო!

ბერბიჭაშვილი: თითონ მაზარაძემ.

ქალქუა: რას დაგპირდა მაზარაძე ილიას მოკვლისათვის?

ბერბიჭაშვილი: მაზარაძემ მითხრა, ამას თუ გააკეთებ, შენ დიდი კაცი იქნებიო და პენსია გეკუთვნებაო მთელი შენი სიცოცხლეო.

ქალქუა: მაშინ მოლაპარაკებაში ფული არ მოგცია მახარაძემ?

ბერბიჭაშვილი: ასე მითხრა ფილიპემ, აი, ჯერჯერობით სამი თუმანი სახარჯოთ, მერე სხვა იქნებაო. ფილიპემ ჯაში და მე დაგვაშეგობრა.

ქალქუა: ვინ გაგგზავნათ, როდის გამოიცვლიდა ილია წიწამურში?

ბერბიჭაშვილი: თითონ ილიას კუჩერმა.

დიდი დაკითხვის შემდეგ ქალქუამ ბერბიჭაშვილი გაანთავისუფლა იმ მოსაზრებით, რომ, თუ გავიმეორებთ, საჯაროდ გველაპარაკებინა“.

... რახან სიტყვა ბატონს ალექსანდრეს ნაწერებზე ჩამოვარდა, აქვე ვიტყვი, რომ გვერდაუვლელი პირველწყაროა 1981 წელს სან-ფრანცისკოში გამოქვეყნებული ალ. სულხანშვილის „ჩემი მოგონებანი“, აგრეთვე „შეფიცულთა რაზმის ცხოვრება საფრანგეთში 1924 წლის ნოემბრიდან“ (სან-ფრანცისკო, 1987), რომლებშიც ალბეჭდილია ქალქუა ჩოლოყაშვილისა და მის შეფიცულთა რაზმის გმირული [illegible] როგორც [illegible] ყოფნისას, ასე ემიგრაციაში [illegible] შემდეგ. მანგალი პოლემიკის ნაწილ [illegible] 1987 წელს სან-ფრანცისკოში [illegible] „ჩემი პასუხი ეორდანიას შეტყობინებებს“.

ბატონი ალექსანდრე თითქმის საუკუნეს არის მიტანებული, აქედან 66 წელი უცხოობაში გაატარა: საშობლოს თავისუფლებისათვის დევნილმა მამულიშვილმა მთელი 66 წელი უცხო მიწაზე ატარა ქალქუა ჩოლოყაშვილის დროშა, რომელსაც ის სიცოცხლეზე მეტად უფრთხილდებოდა, აი, ახლაც ხელში უჭირავს ეს დროშა და მეუბნება: თუ ვცოცხლობ, მხოლოდ იმისთვის, რომ როგორმე ეს დროშა კვლავ ჩემს საშობლოში ჩამოვიტანო და თავისუფალი საქართველოს პარლამენტში ავიფრიალოო! თან ნაღვლიანი ღიმილით დაამატა: ოღონდ ეს დროშა ჩემი დასაფლავებისას ერთი დღით უნდა „მთხოვოთ“, ყველნი დამფფარეთ და მერე კახეთის მიწას ჩემს საგვარეულო საძვალეში მიმაბარეთო!

ბატონმა ალექსანდრემ თავისი სიტყვა შეასრულა: ჩვენი ამერიკაში შეხვედრიდან სულ მალე, ოქტომბერში ქალქუა ჩოლოყაშვილისეული დროშა სამშობლოში ჩამოიტანა, „ერგადაც დაამეთა 28 ოქტომბრის არჩევნებს, მაგრამ ვაღლახ, რომ 14 ნოემბერს ახალი ეროვნული პარლამენტის პირველ სხდომაზე მისი აფრიალება არ დასცალდა!..

მაინც ახლა ალექსანდრე სულხანშვილის ყველა ოცნება: 66 წლის განშორების შემდეგ მან იხილა სამშობლოს ზეცა და მშობელმა ხალხმა მისი მოხუცი გულ სიყვარულით და პატივისცემით გაათბო; ქალქუა ჩოლოყაშვილის დროშა მას გულზე ეფინა, როდესაც 11 ნოემბერს თბილისიდან კახეთისკენ მივასვენებდით: როგორ აწყვეტის თეთრი გიორგის საგვარეულო ეკლესიაში ახლად გაჭრილ საფლავს მის მრავალტანჯულ სხეულს ვიპარებდით, თითქოს ყურში ჩაგვესმოდა შორეულ სან-ფრანცისკოში ნატვრით ნათქვამი: „მინდა ჩემი ძვლები სამშობლოს მიწაში ჩავყაროო...“

* * *

ხსვა ბევრი რამის თქმაც შეიძლებოდა ერთი თვალის გადავლებით ნანახ ამერიკელ ქართველებზე. რად ღირდა, თუნდაც 9 სექტემბერს, აშშ-ის ქართული სათვისტომოს მიერ ნიუ-იორკში გამართული საღამო 1924 წლის აჯანყების გმირთა მოსაგონებლად, სადაც ჩემს გამოსვლაში დაწვრილებით შეეხე ამ დიდი ისტორიული მოვლენის ცალკეულ მომენტებს. აქ შეეხვდი და გავიცანი სათვისტომოს პრეზიდენტი, პროფესიით ფსიქიატრი ივთახლილ პაპაიშვილი, ლიტერატორი და ისტორიკოსი თეიმურაზ ბაგრატიონი, მოქანდაკე ლადო გუჯაბიძე (მორე დღეს მე მას საბელოსნოშიც ვეწვივე და ვიღეოფიფირზე ალბეჭდილი ეს შეხვედრა ჩვენს ხალხს ტელევიზიითაც ვიუჩვენე), ცნობილი პოლიტიკური მოღვაწის ალექსანდრე ცომაიას ქვრივი ილია მდიენი — დამოუკიდებელი საქართველოს თვალსაჩინო წარმომადგენლის სიმონ მდივანის ასული, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ყოფილი შრომის მინისტრის მოადგილის ილია გოლდმანის ქალიშვილი თეზა გოლდმანი, რომელიც, სხვათა შორის, აშშ-ის ქართული სათვისტომოს მდივანია და სხვა.

ასევე შეიძლებოდა ვრცლად გვესაუბრა აშშ-ის მეცნიერული, პოლიტიკური თუ საქმიანი წრეების წარმომადგენლებთან — ჯეიმს ბილინგტონთან, ჯო კორკთან, ფორრნერთან, ბილგამმერთან და სხვებთან შეხვედრებზე და საქართველოსთან მათი დაკავშირების გულწრფელ სურვილებზე (მაგალითად, აშშ-ის კონგრესის ბიბლიოთეკის დირექტორმა პროფესორმა ჯეიმს ბილინგტონმა გამოთქვა მოსაზრება ვაშინგტონში კონგრესის ბიბლიოთეკის შენობაში ძველი ქართული ხელნაწერი და ნაბეჭდი წიგნების გამოფენის მოწყობის შესახებ; ფრიად საყურადღებო დებულება წამოაყენა ქართველ და საერთოდ, საბჭოთა პოლიტიკურ ემიგრანტებთან მეშაობის თაობაზე სენატორთან არსებული საგანგებო კომისიის თავმჯდომარემ ბილგამერმა, ხოლო ჯო კორკს და ფორრნერს აინტერესებთ საქართველოსთან ბიზნესის სფეროში ურთიერთობა და ა. შ.).

ასევე შეიძლებოდა მკითხველისთვის საგანგებოდ მოგვეთხრა ვიროჯინიის დილომატიურ სკოლაში წაკითხული ლექციის შესახებ, რომელიც მიეძღვნენი საქართველოში ბიზნესის სფეროში ურთიერთობა და ა. შ.).

ასევე შეიძლებოდა მკითხველისთვის საგანგებოდ მოგვეთხრა ვიროჯინიის დილომატიურ სკოლაში წაკითხული ლექციის შესახებ, რომელიც მიეძღვნენი საქართველოში ბიზნესის სფეროში ურთიერთობა და ა. შ.).

ბატონი ალექსანდრე თითქმის საუკუნეს არის მიტანებული, აქედან 66 წელი უცხოობაში გაატარა: საშობლოს თავისუფლებისათვის დევნილმა მამულიშვილმა მთელი 66 წელი უცხო მიწაზე ატარა ქალქუა ჩოლოყაშვილის დროშა, რომელსაც ის სიცოცხლეზე მეტად უფრთხილდებოდა, აი, ახლაც ხელში უჭირავს ეს დროშა და მეუბნება: თუ ვცოცხლობ, მხოლოდ იმისთვის, რომ როგორმე ეს დროშა კვლავ ჩემს საშობლოში ჩამოვიტანო და თავისუფალი საქართველოს პარლამენტ-

ელცინის ინტერვიუ

რუსეთის პრეზიდენტმა ბორის ელცინმა ინტერვიუ მისცა ამერიკის სი-ენ-ენის ტელეკომპანიას, რომელშიც წამოჭრილია სამხედრო და საერთაშორისო პოლიტიკის ფართო წრის საკითხები. დიდი ყურადღება დაეთმო სსრ კავშირში წარმოშობილი ბუტჩის მიზეზების ანალიზს. როგორც რუსეთის პრეზიდენტი მიიჩნევს, საბჭოეთში გადატრიალების ცდამ გვიჩვენა, რომ საჭიროა მივიღოთ ორგანიზაციული ზომები, რათა ისეთი რამ აღარ განმეორდეს.

ერთვნული დღესასწაული

სასული ორკესტრების მონაწილეობით ლამაზი პარადებითა და ოჯახის და ახლობლების წრეში შეგროვდა ქალაქგარეთა პიკნიკებით აღინიშნა ამერიკელებმა საერთო ეროვნული დღესასწაული — შრომის დღე. ტრადიციისამებრ იგი სექტემბრის პირველ ორშაბათს აღინიშნება ხოლმე.

ამერიკელებს ყველა საფუძველი აქვთ იამაყონ თავიანთი შრომის ნაყოფით. „ჩვენ ვლიდერობთ მშენებლობაში, გამოგონებებსა და ტექნოლოგიაში, — აღნიშნულია ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტის ჯორჯ ბუშ-ის მიმართვაში. — ჩვენ ვუშვებთ მამაკაცებსა და ქალებს კოსმოსში. დავდგავრთ მთვარეზე. ჩვენი ფერმერები აკმაყოფილებენ მრავალ მილიონ ადამიანს შინ და მთელ მსოფლიოში, აგრეთვე ჩვენმა ინჟინრებმა და მეცნიერებმა შეუწყვეს ხელი კომპიუტერის ერის დადგომას“.

ახალი ხელმძღვანელი

ამერიკის შეერთებული შტატების ცენტრალური სადაზვერვო სამმართველოს დირექტორის პირველმა მოადგილემ „რიჩარდ კერმა დაიკავა ცენტრალური სადაზვერვო სამმართველოს დირექტორის მოვალეობის შემსრულებლის თანამდებობა. მან შეცვალა პოსტზე ამ უწყების ხელმძღვანელი უილიამ უებსტერი, რომელმაც ჯერ კიდევ წელიწად .მაისში გამოაცხადა, რომ აპირებს გადადგომას და ხელს ჰკიდებს კერძო იურიდიულ პრაქტიკას.

„გაზეთ „ვაშინგტონ პოსტის“ ცნობით, რომელიც იმიწმებს ცენტრალური სადაზვერვო სამმართველოს ოფიციალურ წარმომადგენელს, კერი ცენტრალური სადაზვერვო სამმართველოს ხელმძღვანელის მოვალეობის შესასრულებს, „სანამ ახალ დირექტორს დამტკიცებენ სენატში“.

კომუნიზმს რომ თავი დაანებებს

აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნები წყვეტენ უწინ უცნობ პრობლემას — მარცვლეულის, ხორცისა და რძის ეპარ წარმოებას. მწვავე სიტუაცია გამოიწვია უწინარესად ეროვნული მოთხოვნის შემცირებამ ამ სახეობის საქონლის ფასების სწრაფი ზრდის შედეგად, მოსახლეობის მყიდველობითი უნარის დაქვეითებამ, ექსპორტის, უპირველეს ყოვლისა, სსრ კავშირში ექსპორტის შემცირებამ. არ გამართლდა ეკონომიკური ურთიერთდახმარების ყოფილი წევრი ქვეყნების იმედებიც იმისა, რომ საექსპორტოდ გაგზავნიდნენ თავიანთ სოფლის მეურნეობის პროდუქციას ევროპის გაერთიანებათა სახელმწიფოების ბაზრებზე, რომლებიც ინარჩუნებენ მაღალ სუბსიდიებს.

შექმნილი მდგომარეობიდან ერთი-ერთ ყველაზე რაციონალურ გამოსავლად აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნების მთავრობებს მიაჩნიათ ის, რომ დასავლეთმა საბჭოთა კავშირს მისცეს დიდი კრედიტები აღმოსავლეთ ევროპის სახელმწიფოებში სურსათის შესასყიდად.

სამ ნანის აზრით

„არ არსებობს შეერთებული შტატებისადმი საბჭოთა კავშირის მხრივ არავითარი დაუყოვნებლივი ბირთვული საფრთხე“, — განუცხადა ტელეკომპანია სი-ბი-ესს ამერიკის შეერთებული შტატების კონგრესის სენატის შეიარაღებული ძალების საქმეთა კომიტეტის თავმჯდომარემ სემ ნანმა. სენატორმა აზრი გამოთქვა კვირას სი-ბი-ესის საკვირაო პროგრამაში „ბირთვ ქვეყნისკენ“ იმ კითხვის [illegible], შესაძლებელია თუ არა საბჭოთა ბირთვული იარაღი უკონტროლოდ დარჩეს. „მე სრულიადაც არ მგონია, რომ ეს იარაღი უკონტროლოდაა, — აღნიშნა მან, — და ვფიქრობ, რომ [illegible]ის შანსი, რომ [illegible]ი მოხდება, [illegible]ზე მეტია“. ამავე დროს ნანმა აღნიშნა, რომ ორ ქვეყანას ჯერ კიდევ აქვს ბევრი რამ ერთმანეთისათვის საკმელი მსოფლიოში ბირთვული სტაბილურობის განმტკიცების მიზნით.

ბრაზილიაში დასრულდა სასამართლო პროცესი, რომელზეც 1990 წლის დეკემბერში მომხდარი სამხედრო გადატრიალების ზეთიერთა საქმე განიხილეს. ფედერალურმა სასამართლომ გადატრიალების ცდის ორგანიზატორებს სიდუდამ პატიმრობა მიუსაჯა.

ბორის ელცინის ბრძანებით რუსეთის ფედერაციის სასამართლოებს გადაეცათ გუშინდელი კომპარტიის რაიკომებისა და გალკომების შენობები.

სტეფანაკერტში გამოაცხადეს მთიანი ყარაბაღის რესპუბლიკის შექმნა. ომში შედის მთიანი ყარაბაღის ოლქისა და მიმდებარე შუამთიანის რაიონის ტერიტორიები, ახლადგამოცხადებული რესპუბლიკის მოსახლეობის უმეტესობა სომხურია.

აზერბაიჯანის უზენაესმა საბჭომ გააუქმა მთიანი ყარაბაღის რესპუბლიკის გამოცხადება და ეს აქტი მიიჩნია აზერბაიჯანის რესპუბლიკის ტერიტორიული მთლიანობის ხელყოფად.

რიგის „ომონის“ ასზე მეტი თანამშრომელი ლატვიიდან ცომბირის ქალაქ ტიუმენში გადაიყვანეს. მათ ეკრძალებათ პოლიტიკურ მოვლენებზე შემოქმედება.

შეერთებული შტატები გახდა 37-ე სახელმწიფო, რომელმაც ცნო ლიტვის, ლატვიისა და ესტონეთის დამოუკიდებლობა. სულ ბალტიისპირეთის რესპუბლიკები ცნო 39-მა სახელმწიფომ, აქედან სკანდინავიის 9 სახელმწიფომ მათთან დიპლომატიური ურთიერთობა უკვე დაამყარა, დანარჩენები ამას უახლოეს დროში აპირებენ.

ავღანეთ დაძაბული ვითარებაა ხორვატიაში, რომელიც იუგოსლავიიდან გამოყოფას და დამოუკიდებლად არსებობას აპირებს. ამის წინააღმდეგია ბელგრადის კომუნისტური მმართველობა, რომელიც თავისი ძირითადი საყრდენით, იუგოსლავიის ე. წ. სახალხო არმიისა და ხორვატიაში მცხოვრები სერბი სეპარატისტების ხელით ცდილობს დაამხოს ზაგრების დემოკრატიული მთავრობა. უკანასკნელი ცნობებით სერიოზული შეტაკებები მოხდა ქალაქ პეტრინიაში, რომლის დროსაც რამდენიმე ადამიანი მოჰკლეს. სულ ბრძოლების დაწყების შემდეგ ხორვატიაში 320-ზე მეტი მოქალაქე დაიღუპა.

მოსკოვიდან იუწყებიან, რომ ტროიკუროვის სასაფლაოზე დაკრძალული მარშალ ახრომეევისა და გენერალ სერგნეევის საფლავები გაძარცვეს, ახრომეევს ბრალად ედებოდა „კომიტეტის“ წევრებთან კავშირი. მან სიცოცხლე თვითმკვლელობით დაასრულა. ძმა-რცველებმა გარდაცვლილს სამხედრო მუნდირები გახადეს.

რამდენიმე სტრიქონით

იაპონური გაზეთების „ნიხონ კეიძაისა“ და „სანკეი სიმბუნის“ ცნობით, მას შემდეგ, რაც სამხედრო-პოლიტიკური გადატრიალება საბჭოთა კავშირში მარცხით დასრულდა, რამდენიმე ათასი პარტიული ფუნქციონერი და სუკის თანამშრომელი ჩინეთში გაიქცა. მათ პოლიტიკური თავშესაფარი ითხოვეს. ისინი დაბინავდნენ ჩინეთის ჩრდილო-დასავლეთ რაიონში და სინციან-უიგურის ავტონომიურ რაიონში.

შეერთებული შტატების სახელმწიფო მდივანი ჯეიმს ბეიკერი მომავალ კვირას მოსკოვს გეემგზავრება, რათა პირველწყაროებიდან შეიტყოს, თუ როგორი პოლიტიკური ვითარებაა საბჭოთა კავშირში. ვარაუდობენ, რომ სახელმწიფო მდივანი ბალტიისპირეთის რესპუბლიკებსაც ეწვევა.

ეგვიპტის გაზეთის „ალ მუსავარის“ ცნობით, სუეცის არხის რაიონში დაეპატიმრეს რამდენიმე პალესტინელი არაბი, რომლებიც ტერორისტული ორგანიზაციის „ალ ჯიჰადის“ წევრები იყვნენ. პალესტინელებმა ეგვიპტეში შეიტანეს რამდენიმე რაკეტა, რომელთა საშუალებით აპირებდნენ სუეცის არხში ჩაძირათ ამერიკული სატვირთო ხომალდი, შემდეგ კი ნილოსზე თავს დასხმოდნენ ამერიკულ საექსკურსიო გემს. ტერორისტთა აზრით, ეს აქცია შეამცირებდა ტურისტთა რიცხვს, ეგვიპტისთვის კი ეს შემოსავლის ძირითადი წყაროა.

თბილისიანი ამერიკელმა პოლიტოლოგმა, ყოფილმა სახელმწიფო მდივანმა ჰენრი კისინჯერმა იაპონიის პრემიერთან ტოსიკო კაიფუსთან საუბრის შემდეგ პრესკონფერენციაზე განაცხადა, რომ მოსკოვი ადრე თუ გვიან იაპონიის დაუბრუნებს ე.წ. „ჩრდილოეთის ტერიტორიებს“, რომელიც მეორე მსოფლიო ომის დროს მიიტაცა. კისინჯერმა აღნიშნა, რომ დროის გარკვეული პერიოდის განმავლობაში ელცინი და გორბაჩოვი ითანამშრომლებენ, მერე კი მათ შორის დავა დაიწყება იმის თაობაზე, თუ ვის მეტი „ეროვნულად განწყობილი ელემენტი“ უჭირს მხარს.

გუშინ კიევში გაიხსნა უკრაინის უზენაესი საბჭოს მეოთხე სესია, რომელმაც უკრაინის თავდაცვის მინისტრად დანიშნა ავიაციის გენერალ-მაიორი მოროზოვი. სესიამ მოიწონა უკრაინის თავდაცვის სამინისტროს, რესპუბლიკის შეიარაღებული ძალებისა და ეროვნული გვარდიის შექმნა.

ორშაბათს გენესუელაში რიხტერის სკალით 4,7 ბალის ძალის მიწისძვრა მოხდა. მისი ეპიცენტრი 20 კილომეტრზე იყო ლარის შტატის კარორის დასახლებული პუნქტის სამხრეთ-აღმოსავლეთით. როგორც ვენესუელის სეისმური ქსელების ფონდი იუწყება, მსხვერპლი და ნგრევა არ ყოფილა.

ვიეტნამში სოციალისტური რ[illegible] სპუბლიკის ეროვნული კრების თავმჯდომარემ ლე კუანგ დიომ ვიეტნამსა და შეერთებულ შტატებს შორის ურთიერთობის უსწრაფესი ნორმალიზაციის იმედი გამოთქვა. როგორც ვიეტნამის სინუორმაციო სააგენტო იუწყება, ეს განცხადება პასოში ვიზიტად მყოფ ბოსტონის არქიეპისკოპოსს, კარდინალ ბერნარდ ლოუსთან შეხვედრის დროს გაკეთდა. ვიზიტის დროს კარდინალმა მონაწილეობა მიიღო ჰანოის კათედრალურ ტაძარში გამართულ წირვაში.

ბრიტანეთის საგარეო საქმეთა სახელმწიფო მდივანმა დუგლას ჰოგმა ბი-ბი-სისთვის მიცემულ რადიოინტერვიუში ხაზი გაუსვა იმ გარემოებას, რომ ბალტიისპირეთის განთავისუფლებული რესპუბლიკები ნატოს ინტერესების სფეროში არ მოექცევიანო.

ბუდაპეშტიდან იუწყებიან, რომ უნგრეთმა ლიტვასთან, ლატვიასთან და ესტონეთთან აღადგინა დიპლომატიური ურთიერთობა.

ავღანელი მოჯაჰედების ერთ-ერთმა ლიდერმა ბურჰანუდინ რბანიმ ისლამაბადში განაცხადა, რომ მალე ავღანეთის ოპოზიცია მოსკოვში მაღალი დონის დელეგაციას გაგზავნის, რათა ავღანეთის პრობლემა ერთხელ და სამუდამოდ გადაიჭრას.

სამხრეთ აფრიკის აფრიკელთა ეროვნული კონგრესის პრეზიდენტმა ნელსონ მანდელამ ორშაბათს ყველა სამხრეთ აფრიკელ მოუწოდა შეუწყვეტონ იარაღის მიწოდება ეუგოსლავიას. ეს განცხადება მან იმასთან დაკავშირებით გააკეთა, რომ ბოლო დროებში გავრცელდა ცნობები, ზაგრების აეროპორტში უგანდის ავიაკომპანიის თვითმფრინავით სამხრეთ-აფრიკული წარმოების იარაღის დიდი პпартია ჩაიტანეს. სამხრეთ აფრიკის იარაღის მწარმოებელი კომპანიების წარმომადგენლებმა მანდელას ეს განცხადება უარყვეს.

ამერიკული გაზეთის „ლოს ანჯელეს ტაიმსის“ ცნობით, შეერთებულ შტატებში სულ უფრო მეტი პოლიტიკოსი ითხოვს, რომ საბჭოთა კავშირისთვის სასურსათო დახმარების სანაცვლოდ მოსკოვმა ბირთვული იარაღის დიდი ნაწილი გაანადგუროს.

ბერძენი ლატვიაში

ლატვიის უზენაესი საბჭოს თეთრ დარბაზში გაიმართა ლატვიაში გერმანიის ელჩის აკრედიტაციის ოფიციალური ცერემონია. ელჩი გახდა ჰაგენ გრაფ ლამბსდორფ ფონ დერ ვენგე-კურზემი, ბალტიისპირეთ გერმანელთა მთამომავალი და გერმანიის ისტორიაში ცნობილი მინისტრის რუსეთის სამეფო კართან საგარეო საქმეთა მინისტრის გრაფ ვლადიმერ ლამბსდორფის გვარის გამგრძელებელი. დანიშნული ელჩი გაგრძელებს ლატვია-გერმანიის დიპლომატიურ ურთიერთობის მატიანის ახალ ხანას.

თვალსაჩინო გერმანელი დიპლომატი, ბონში პრესის სააგენტოს ყოფილი ხელმძღვანელი, მოსკოვსა და ვაშინგტონში გერმანიის საელჩოების ატაშე ჯერჯერობით აინის ელჩი უსაელჩოდ, მას არ ჰყავს თანამშრომლები და მძღოლიც კ. ლატვიაში ბინა რეზიდენციაა ნომერი, სასტუმრო „რიჰენეში“. ლატვიაში გერმანიის საელჩოს ყოფილი შენობა, რომელიც ოდესღაც ამ ქვეყნის სახელმწიფო საკუთრება იყო, ჯერჯერობით არ გაუთავისუფლებიათ. აქ, რიგინისის ბულვარზე მდებარე № 13 სახლში განლაგებულია საბჭოთა არმიის უწყებები. მაგრამ, როგორც ბატონი ლამბსდორფი მიიჩნევს, გერმანიის ფედერაციული საელჩო მალე უკვე შეძლებს ნორმალურ მუშაობას. ეს მას დაპირდნენ როგორც ლატვიის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარე ანატოლი გორბუნოვი, ისე რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა სამინისტრო.

უპასუხა რა პრესკონფერენციაზე კითხვას ლატვია-გერმანიის ეკონომიკური თანამშრომლობის მთავარი მიმართულებების შესახებ, ელჩმა აღნიშნა, რომ გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკა აპირებს ყველაფერი იღონოს ევროპის ყველა თანამედროვე ეკონომიკურ სტრუქტურაში ლატვიის ინტეგრაციისათვის.

საკინფორმ — „ბალტიკ“

ანქეთა ზარეგისტრაციის განსახილველად

პოლონეთის მთავრობამ მიიღო გადაწყვეტილება სეიმში გამოვიდეს ქვეყნის კონსტიტუციის შეცვლის ინიციატივით, რათა გაწმატკიცდეს აღმასრულებელი ხელისუფლება და შეტანილ იქნეს კანონპროექტი მისთვის საგანგებო უფლებამოსილებათა და კანონის ძალის მქონე განკარგულებათა გაცემის უფლების მინიჭების შესახებ. ეს განაცხადა მთავრობის პრესის წარმომადგენელმა ანეკი ზარეგმსკიმ შუადამეზე გაჩიხუურებული კაბინეტის სხდომის მუშაობაში მესვეურების დროს, რომელიც პრემიერის იან კშიშტოფ ბელეცკის თავმჯდომარეობით მიმდინარეობს. მთავრობის ეს გადაწყვეტილება მოჰყვა სეიმში ბიუჯეტისა და კაბინეტის იმ ფინანსურ-ეკონომიკური პოლიტიკის საკითხის გამო მძაფრ დისკუსიას, რომელიც მკაცრად „გაკრიტიკეს, ამის შედეგად ი. კ. ბელეცკემ გააკეთა განცხადება კაბინეტის გადადგომის შესახებ, რომელსაც მაბათის სხდომაზე არ დაეთანხმნენ. განხილვის დროს დეპუტატებმა ყურადღება მიაპყრეს იმას, რომ ძლიერდება დაქვეითება ეკონომიკაში, რომ იზრდება საბალანსო ბიუჯეტის ასტრონომიული დეფიციტი, იზრდება სოციალური დაძაბულობა.

ოლიეკტივშია შეერთებული შტატების უდიდესი ქალაქი ნიუ-იორკი, პარკ ავენიუზე განლაგებულია მრავალი მნიშვნელოვანი შენობა, მათ შორისაა ავიაკომპანია „პანამერიკანის“ რეზიდენცია.

გენშერის პოზიცია

გერმანია დაინტერესებულია იმით, რომ არ მოხდეს საბჭოთა კავშირის სრული დაშლა. ეს განაცხადა ცდფ-ს ტელეპროგრამის „ბონ-დირექტის“ გადაცემაში გერმანიის საგარეო საქმეთა მინისტრმა ჰანს-დიტრიხ გენშერმა. ჩვენ დაინტერესებული ვართ იმით, რომ ამ პროცესს შედეგად არ გაიზარდოს ბირთვული [illegible]ის მქონე სახელმწიფოთა რიცხვი, აღნიშნა მან. ამავე დროს სრული მტკივნეულმით ვეკიდებით იმას, რომ სსრ კავშირს ცალკეულ რესპუბლიკები ზდებიან სუვერენული, ბაზგასმით აღნიშნა გერმანიის საგარეო-პოლიტიკური უწყების მეთაურმა. [illegible] ჩუნებენ თავისუფალ კავშირს, შექმნიან კონფედერაციას, ეს იქნება მათი გადაწყვეტილება. რანაირად მოხდება ეს, დამოუკიდებლად უნდა განსაზღვრონ სსრ კავშირის რესპუბლიკების ხალხებმა და მათმა წარმომადგენლებმა.

შეიქმნა ლატვიის რკინიგზა

რიგაუბალიკაში შეიქმნა ლატვიის რკინიგზა. ეს ჟურნალისტებს განუცხადა რესპუბლიკის რკინიგზათა მინისტრმა იანის იანოვსკისმა. მისი შექმნა, თქვა მინისტრმა, შესაძლებელი გახდა რესპუბლიკის იურისდიქციაში საკავშირო დაქვემდებარების საყარმოთა გადასვლის შესახებ ლატვიის უზენაესი საბჭოს და მინისტრთა საბჭოს დადგენილებათა წყალობით. სახელმწიფო საწარმოს „ლატვიის რკინიგზის“ უფროსად დაინიშნა 39 წლის სტანისლავ ბოიკო.

როგორც ცნობილია, დღემდე არსებობდა ბალტიისპირეთის რკინიგზა, რომელიც მოქმედებდა ლატვიის, ლიტვის, ესტონეთისა და რუსეთის ფედერაციის ტერიტორიებიდან ოლქის ტერიტორიებზე. ლატვიის რკინიგზათა მინისტრმა ჟურნალისტებს უთხრა, რომ რკინიგზათა სამინისტროები შეიქმნა ლიტვაშიც და ესტონეთშიც. იმისათვის, რომ არ დაუშვან ბალტიის სატრანსპორტო კონვეიერის შეშობის შეფერხება, მიღებულია გადაწყვეტილება შექმნის რესპუბლიკათშორისი საკონსულტაციო ორგანო, რომელიც კოორდინაციას გაუწევს ბალტიის რესპუბლიკების რკინიგზელთა საქმიანობას, დაამყარებს კონტაქტებს ქვეყნის ტრანსპორტის მუშაკებთან.

ჩინეთი დარჩენილია ოვის მომავალში

თუმცა ჩინეთ-საბჭოთა კავშირის ურთიერთობაში იყო ძაბები და შემობრუნებანი, 1989 წელს ნორმალიზაციის შემდეგ იგი სტაბილურად ვითარდება, რაც შეესაბამება საერთო ინტერესებს ორი ქვეყნის მისწრაფებებს, განცხადა ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის სახელმწიფო საბჭოს პრემიერმა ლი პენმა. როგორც განდა შეიცვალოს სიტუაცია საბჭოთა კავშირსა და მთელ მსოფლიოში, აღნიშნა ლი პენმა, ჩინეთი იქნება ჩინური სპეციფიკით სოციალიზმის მშენებლობის მტკიცე მომხრე და გაატარებს რეფორმებსა და საგარეო კურგანსილობის კურსს, რომელიც დენ სიაოპინმა დასახა. ასეთია ჩინელი ხალხის ისტორიული არჩევანი. ჩინეთში, თქვა შემდეგ პრემიერმა, პოლიტიკური სიტუაცია სტა[illegible], ეკონომიკა ვითარდება, ხალხი შეკავშირებულია ისე, როგორც არასდროს. ეს გვიჩვენებს, რომ სოციალისტური არჩევანი [illegible]ესაბამება ჩინეთის პირობებს, მას მხარს უჭერს ხალხი. სავსებით დარწმუნებული [illegible] ჩვენს მომავალში.

სეზონი გაიხსნა

140-ე სეზონი გახსნა საქართველოს უფროსელებმა [illegible] — [illegible] საქართველოს [illegible] ეროვნულმა [illegible] ოპერამ და [illegible] თეატრმა. ტრადიციისამებრ [illegible] პირველ დღეს [illegible] ჩვენი ეროვნული კლასიკური ხოსტაგაჯი — ოპერა „აბესალომ და ეთერი“. პირველ სალამოს მსმენელები შეხვდნენ მომღერლებს იანო ალიბეგაშვილს, თემურ გუგუშვილს, ანზორ შომახიას, სხვა ხელოვანებს. ხალიფიორო პუულტთან იყო დამდგმელი დირიჟორი ჯანსუღ კახიძე.

5 სექტემბერს ბალეტის მოყვარულები ნახავენ ვახტანგ კახიძის ბალეტს „ამორძალები“. 8 და 10 სექტემბერს „ოტელოს“ თბილისური პრემიერაა, რომელშიც მთავარ პარტიას შეასრულებს ჩვენი სახელოვანი მომღერალი ზურაბ სოტკილავა.

8 სექტემბერს სპეციალურად პატა ბურჭულაძისათვის სახტუნრო „მეტუნის“ ავსტრიული მხარე აწყობს ვერდის ოპერა „დონ კარლოსის“ ჩვენებას ჩვენი გამორჩენილი მომღერლის მონაწილეობით. სპექტაკლის ხანგრძლივ მხილველებს ელოდებიან ავსტრიელები.

ხელოვნის დასაწყისშივე თბილისელი, მუსიკის მოყვარულები მოინმენენ სერგეი პროკოფიევის ოპერას „ცეცხლოვანი ანგელოზი“, რომელიც თბილისში ხელოვან ერთხელ წარმოადგინეს. ნაჩვენები იქნება ალეთეარ ვოქტორ დოლიძის „ქეთო და კოტეს“ ახალი დადგმა.

ბევრი სახიმოვნო წუთის თანაზიარს გახდის თეატრი მსმენელებს მომდინარე ხელოვნში: განხორციელდება ოთარ თაქთაქიშვილის ოპერა „მთვარის მოტაცების“, კლასიკური ბალეტის „სილფიდას“ დადგმები.

სურათებზე: სცენა ნაჭარია ფალიაშვილის ოპერიდან „აბესალომ და ეთერი“; ეთერი — იანო ალიბეგაშვილი, აბესალომი — თემურ გუგუშვილი.

ბონდო დადვაძის ფოტო (საქინფორმის ფოტოკორონიკა).

როდესაც პროდუქცია ჩვენ თვითონ გვჭირდება

ამა წლის 16 აგვისტოდან რესპუბლიკის ტერიტორიაზე მოქმედებს საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტის ბრძანებულება „საქართველოს რესპუბლიკის ფარგლებს გარეთ ზოგიერთი სახის ნედლეულის, სასურსათო და სამრეწველო საქონლის გატანის აკრძალვის შესახებ“, სადაც აღნიშნულია, რომ საქონლის გატანის ლიცენზიებს გასცემს საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობა, მიუხედავად ამისა ცალკეული პირები ცდილობენ გვერდი აუარონ კანონს და რესპუბლიკიდან გაიტანონ ისე, რომ არ ჰქონდეთ სათანადო ნებართვა. სახელმწიფო ავტოინსპექციის თანამშრომლებს ამის აღმოჩენაც ეკისრებათ. სისტემატიურად ტარდება რეიდები. გამოვლენილი მრავალი ფაქტის შესახებ გვესაუბრება რესპუბლიკის სახავტოინსპექციის სამმართველოს აგიტაცია-პროპაგანდის განყოფილების უფროსი, ბატონი **რობერტ იანტბელიძე:**

— უნდა გითხრათ, რომ სახავტოინსპექციის მუშაკები ამგვარი ფაქტის გამოვლინებისას მფლობელს პროდუქციას არ ვართმევთ, მათ უკან ვაბრუნებთ. კანონიერ ოპერაციებში არავის ვუშლით ხელს, ჩვენ მხოლოდ კანონს ვიცავთ და უწყებები და ორგანიზაციები, ვისაც პროდუქცია ეკუთვნოთ, პრეტენზიებს ნუ წამოგვიყენებენ. პროდუქციის უნებართვოდ გატანის მცდელობის ფაქტები საკმაოდაა. მკითხველს გავაცნობ ზოგიერთს:

27 სექტემბერს ბელორუსიის ქ. მოგილიოვის მე-16 ავტოსატრანსპორტო საწარმოს მძღოლს ვ. ჩერნეცო